

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

171

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 18

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoaia

mai 2024

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

INFO CLIMATE

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Gagiu, Florea Turiac, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

**Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan**

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X
Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni
Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

P O E M E

Miron Radu Paraschivescu

Blestem de dragoste

*Când ți-o fi lumea mai dragă,
să-ți pice dreapta beteagă
și s-ajungi, la cap de pod,
cerșetor, slut și nărod.
Din puterea ta a plină,
suptă de vreo curviștină,
să rămâi sfrijit ca paiul,
urle-ți versul ca buhaiul,
limba să ți se-mpletească,
să vorbești pe păsărească,
să te topești de-a-n picioare,
galbin, ca o lumânare!*

*Să nu fie boală rea,
care-n tine să nu dea!
Ardite-ar focul, mangalul,
să fii scopit ca muscalul!
Cânte-ți popa din Scriptură,
să-ți văz dafinul pe gură!
Crai parșiv, din țigănie,
că m-ai omorât de vie,
când m-ai luat din casă fată,
crudă și nevinovată,
și m-ai spintecat în două
sub cerul cu lună nouă.*

*Și-n loc să mă iei mireasă,
m-ai lăsat să zac borțoasă
și te-ai dus, duce-te-ar apa,
unde și-a dus mutul iapa!
Dar de-o fi și-o fi să vii,
iar în brațe să mă ții,*

*să-mi săruți făța și gura
și să-mi stingi din sân arsura,
Vede-te-aș tot cum te știu:
'nalt, bălan și cilibiu,
cu ochi arzători ca focul;
Aduce-mi-te-ar ghiocul!*

Echinox

*Te-am așteptat atent. Știam că vii
Ghicită printre nopți și galaxii.
Al meu ți-e trupul răsunând în mine
Ca o vioara-n pieptul cui o cânta,
Lumina scapă ca să ne îmbine
Iar vântul ca pe plante ne-nveșmântă
Și-alungă dintre noi singurătăți.
Scheletul ni-i același, împărțit
Parelnic, între două entități.*

*A fost o clipă-n care ne-am simțit
Chemările suind către izvoare
Ce azi sunt fluviu unic și unit.
Tu, gurii mele gura-i ești, și boare,
Cu ochii mei vezi cerul de cicoare
Iar palmele și-au locul pregătit
Din vreme : ale tale pe-al meu umăr,
A mea, căuș pe sânul tău rotund,
Cealaltă-ncinge coapsele domoale.
Cu tine-ncep și isprăvesc să număr.*

*În părul tău ca-n unde mă scufund,
Suntem topiți acelorași metale
Iar când ne-atingem în îmbrățișare
Același sunet naștem amândoi.
Venim din depărtări ce-au fost egale:
Acum înfrânte se-ntâlnesc în noi
Și lor le proiectam aceeași zare.*

*Ne suntem unul altuia altoi,
Aceeași veghe ne-a sporit apoi
Unind același lut și-același cer
În două mlădiate verticale.
Nici zâmbet, nici cuvânt avem stingher:
Tu visu-mi spui iar eu tristeții tale
Zâmbesc și-i râd : ne-au împărțit vecii
Dar astăzi, cer, pământ, și foc, și apă
Sunt ale unei vaste-mpărții*

*Unice. De aceea spre zenit
Când tu privești, privirea mea se-
adapă
La pântecul pământului rănit
Pe care-l sap prin tine mai departe
Și un vulcan ne zguduie nainte
De-a ne lua zborul dintre lucruri
moarte
Spre-un tânăr astru, care ne
presimte.*

Romanța

*De câte ori pe înserat
În târgul mic te-am așteptat,
Când tremurând că n-o să vii
Umblam pe străzile pustii?...*

*Se însera – și-n câte-o poartă
Pica domol o floare moartă
Ce risipea un stins parfum
De liliac sau de salcâm.*

*Prin case albe, cu zorele,
Clipea o lampă sub perdele
Și răsuna un vechi pian
Prin vâlul serii, sub castan.*

*O ceață cobora ușor;
Simțeam în suflet un fior,
Iar lampagiu-n cap de uliți
Prindea o stea în vârful de suliti*

*Și se pierdea cu pasul rar
Prin pâcla serii, pe trotuar,
Când eu pândeam ca și-alte dăți
Pe-același drum să te arăți.*

*Treceam, pe gânduri, fără zor;
Plângea un greier prin mohor,
Și peste pomi domol cădea
A nopții tainică perdea.*

*Când te iveai într-un târziu
Prin târgul ce dormea pustiu,
Părea că pomii toți sunt plini
De flori, de cântec și lumini.*

În căutarea adevărului (87). Drumul de urmat

Experiența care o trăim pe Pământ în timpul vieții materiale nu reprezintă decât o arvună a învierii „un salt peste moarte”, iar existența noastră să reprezinte un DAR (CHEMARE) către DUMNEZEU. - Părintele Constantin Galeriu

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Pe 21 noiembrie 2018 se implinesc 100 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai importanți duhovnici ai ortodoxiei romane, preot și profesor de teologie, Constantin Galeriu. S-a născut într-o zi de sărbătoare, intrarea în biserică a Maicii Domnului. De mic copil a pornit în căutarea luminii care trebuia să fie pe undeva „alminteri nu am tânji după ea ! Suntem făcuți de ea !”, și a pornit spre aventura cunoașterii. Nu s-a oprit niciodată din această aventură, cu toate că trebuia să treacă prin multe domenii ale științelor și să destăinuie misterele ascunse ale cărților sfinte. Jertfa, ca temei al învierii, cum el însuși a spus-o, a fost pasiunea lui de o viață. Nu pregeta să rupă din timpul său, chiar la bătrânețe, pentru a răspunde oricărei chemări, fie că era din partea unui om simplu, fie din partea unuia important. Modestia și eleganța cu care se distingea îl făceau inconfundabil. Ca preot, ca duhovnic, profesor sau orator, Părintele Constantin Galeriu a înălțat o ștachetă greu de atins pentru majoritatea oamenilor, preoți și oameni de știință sau

cultură din România. Părintele Constantin Galeriu a crescut o dată cu România modernă, cu mari oameni de cultură și de știință printre care: Mircea Eliade, Constantin Noica, Nicolae Paulescu, Henri Cuandă, Constantin Brâncuși și alții. În aceeași perioadă, după multe frământări și căutări îndelungate, știința, prin fizica modernă, a început să progreseze într-o nouă direcție, care a apropiat-o enorm de convingerea Teologiei și spiritualității răsăritene că materia poate fi transfigurată, sfințită și îndumnezeită, întrucât spiritul este interior materiei și nu sunt demarcații stricte între materie și spirit, respectiv, între natură și har. În esență, materia se înrudește cu lumina, se naște din lumină, generează lumină și poate fi transfigurată. Academicianul Mihai Drăgănescu, președinte al Academiei Române, ne vorbește în „Inelul lumii materiale”, despre lumina creată și necreată și despre transformarea luminii în materie. De asemenea și Părinții răsăriteni vorbesc de posibilitatea sfințirii materiei sau chiar de o materie sfântă. Părintele Constantin Galeriu a dus această temă aproape de perfecțiune după multe studii și cercetări, dar mai ales prin credință. Taina luminii și existența celor trei lumini din univers este descrisă și prezentată, nu întâmplător în anul 2000, cu prilejul învierii domnului (Conferința Părintelui Galeriu în Anaheim, Los Angeles, în anul 2000 la Biserica Adormirea Maicii Domnului). „Nimic nu este întâmplător, totul este proniator !”,

Așa ne spunea părintele Galeriu de fiecare dată când apăreau evenimente noi, inclusiv cunoștințe noi. Ce ne spune Părintele Constantin Galeriu despre lumină? Există două lumini create pe care Dumnezeu, Creatorul, le-a trimis în întregul univers. Aceste lumini au contribuit la evoluția universului material. A treia lumină este o lumină necreată, o lumină ascunsă, care cuprinde întregul și poartă informația adevărată despre lume, despre evoluția universului, despre apariția unor ființe inteligente raționale, dar și cu conștiință. Pe planeta noastră numai omul poate avea acces la toate cele trei lumini, inclusiv la lumina necreată, el fiind o ființă vie, conștientă de ceea ce se întâmplă în univers. Explicațiile, forma de exprimare și gesticulațiile Părintelui Constantin Galeriu sunt însoțite de o aură specifică, părând că acesta a trecut printr-o poartă a timpului, dincolo de noi (<https://www.youtube.com/watch?v=qMUhoGoU2hk>). Nu putem merge în Adevăr decât în lumină!. Există în fiecare dintre noi o cerință fundamentală, aceea de a avea o viziune unificatoare și coerentă asupra lumii. În lipsa unei asemenea viziuni, omul, spiritul uman cade în anxietate și schizofrenie. Materia și rațiunea sunt finite într-un univers creat. În acest univers infinit, dar totuși limitat, omul a cercetat, a cotrobăit, a sistematizat și a organizat toate domeniile cunoașterii fizice, materiale. Știința s-a folosit de cei doi ochi, ochiul fizic și ochiul rațiunii ca să aducă o
→ Continuare în pag. 5

Poeme

de Ion Iancu Vale

Noi, capul și sabia

ea se face sabie
când mă întâlnește
ca să fie dreaptă întru-totul
tăiș îi sunt cuvintele
și gesturile și privirile
pe care le descoperă
în fiecare clipă a revederii
decapitându-mă cu o tandrețe
de care nu a avut parte
nici un Carol și nici un Ludovic
al neștiucătelea
duce apoi acasă
într-un coș cu flori
capul meu neîncoronat
capul meu frumos
nesătul de sabia iubitei
de lumina tăișului ei

Nostalgie

când steaua nordului
îți apare noaptea de noapte
în vis
și îți auzi călcâiul
tot mai prelung scâncind
când piramidele rezeamă

mai departe timpul
când pomi cu fructe mango
înfloresc ca întotdeauna
și când în toate diminețile
soarele răsare din aceeași parte
ce greu e să știi
că atâtea vapoare
ridică ancora în fiecare zi

Ea era femeia

ea era femeia care
îl mângâia noaptea,
pe părul mirosind
a vise reavene și liniștite
ea era femeia care
îi aducea la pat
cupa de nadir aburind
din care o sorbea și pe ea
ca pe o licoare vrăjită
ea era femeia care
îl primea în sufletul ei
pentru a-și prânzi
netulburat zenitul
mereu altul
mereu mai înalt

Pregătire de plecare

mai matinal decât dimineața
i-am spus e timpul pregătește-te
Duminică a zborurilor mele
ea m-a rugat să o ajut la îmbrăcat
atunci i-am pus cercei licăritori
în urechile-i de smalț parfumat
să îi ghicesc și să îi aduimec

de departe și pe întuneric făptura
i-am caligrafiat numele
pe sânii toropiți de dragoste
să nu-i uite gura mea silabele
i-am presărat rouă pe pânțele
și i-am descântat pentru rodnicie
ce frumoasă era iubita mea
gătită astfel
fălci de lup ochii mei se făcură
și mi-am zis cu teamă
ea nu trebuie lăsată liberă
ea nu trebuie lăsată...
am zăvorât-o de aceea în mine
și am plecat liniștit în drum

Cu palmele multicolore

moi, palmele ei multicolore
îmi frământă plămada fiorului
până în măduva
cerului meu cutreierat
de păsări speriate
pe un cal fără splină gonesc
biciuind cu sete înserarea stacojii
aibi milă Doamne
și ține-mă trainic în șa
printre atâtea animale de pradă
deodată, să nu mă prăvălesc
ea mă așteaptă la marginea zăpezii
cu palmele multicolore
calde să mă mângâie
să mai pot îndura încă
această lume-haită
din care nici măcar în moarte
nu poți fugi

→ Continuare din pag. 4

viziune unificatoare asupra lumii, prin înțelegerea lucrurilor minerale, a plantelor și a animalelor. Mai puțin știința s-a preocupat de om, de apariția și evoluția vieții. Toate cercetările făcute de știință până acum și de acum încolo sunt limitate, deoarece, omul folosește ca receptori fie cei doi ochi (ochii fizici), fie creierul (sau ochiul minții) care sunt limitați. În schimb, accesul la lumina necreată a omului, care se face numai prin Credință, îi sunt deschise orizonturi nesfârșite ale Adevărului. Între rațiune și Credință nu poate fi dispută, dezbinare,

deoarece ambele sunt ale aceluiași Creator. Când ai o credință nimic nu te zguduie, nimic nu te clatină, poți să vorbești oricui, fie că e savant, fie că e filozof sau politician. Prin credință primim descoperirea Dumnezeiască și o dată cu ea revelația. Există o unitate desăvârșită între rațiune și credință, între lumina creată și lumina necreată. Credința este mai bogată decât rațiunea pentru că credinței i se deschide infinitul Adevărului. Părintele Constantin Galeriu nu s-a lăsat până nu a aflat mai mult decât noi despre misterele vieții, nu a lăsat fără răspuns nici una din provocările vremii prin care a trecut de-a lungul

vieții și ne-a dăruit și nouă, celor chemați, lumină. Avea răspunsuri pentru majoritatea problemelor cu care se confruntau oamenii (<https://www.youtube.com/watch?v=I42xSWFQRG8>). A fost luminat de lumina Dumnezeiască în care a crezut și s-a făcut lumină. De acolo din cer, unde se află, veghează ca această lume să se transforme într-una mai bună. Urmându-l pe el ne apropiem și mai mult de Dumnezeu. Acesta este drumul de urmat, drumul Credinței. Trebuie doar să credem și poarta spre Adevăr se va deschide.

(Va urma)

Iubirile lui ALEKSANDR SERGHEEVICI PUŞKIN

Anton GAGIU

Literatura rusă pe lângă multe capodopere ne oferă și momente de viață unice în literatura universală. Una dintre acestea este viața marelui poet Aleksandr Sergheevici Puşkin. Comparat adesea cu Don Juan, Puşkin a trăit zeci de povești de dragoste care mai de care mai interesante. Istoricii literaturii universale spun de o sută treisprezece astfel de povești care până la urmă sunt adevărate iubiri ale marelui poet.

Născut la 06.06.1799 la Moscova într-o familie de aristocrați, a murit la 10.02.1837 după un duel cu un ofițer francez la Sankt Petersburg. Rusia a fost și rămâne țara în care se moare cu o ușurință debordantă din dragoste, cu atât mai mult în secolul al-XIX-lea. Să ne amintim că tot Rusia a dat-o pe Anna Karenina prin romanul lui Lev Tolstoi, o străbunică a poveștilor de iubire năprasnică.

La masculin am putea spune că A.S. Puşkin este Anna Karenina a poveștilor de iubire. Puşkin a avut o existență asemenea unui râu învolburat pe care nimic nu-l poate opri din drumul său, a fost permanent într-un vârtej al dragostei și din cauza ei a fost exilat la...Chişinău, aici în Basarabia noastră, unde a trăit tumultuos trei ani. A avut strămoși germani, scandinavi și africani. Din acest amestec de seminții pestrițe a luat naștere o personalitate deosebită care va îmbina: profunzimea cu sensibilitatea sufletului rus, pornirile pătimașe, chiar sălbatice cu cele ale sângelui african.

Temperamentul său vulcanic l-a făcut să se manifeste în dragoste

năvalnic, ca o furtună năprasnică pornită din senin. Acest temperament s-a manifestat și în opera sa nu numai în dragoste. Versurile sale îndrăznețe, îndreptate împotriva sclaviei (existente în acea perioadă în Rusia), precum și epigramele care-l vizau chiar pe țar, i-a adus exilul în 1820, adică la 21 de ani. După ce scrie și publică poemul „Odă libertății” țarul Alexandru I ordonă îndepărtarea poetului din capitală și trimiterea sa în exil în... Basarabia provincie rusească pe atunci. Așa că Puşkin ajunge la Chişinău.

*„Regină slabă a Cyterii,
Să-mi piei din ochi și ieși în față,
Tu, ce pe regi cumplit îi sperii,
A libertății cântăreață!
Cununa dă-mi-o mai curând
Și-n liră pune-mi aspre tonuri
Să fulger viciul de pe tronuri
Și viața liberă s-o cânt.”*

Aceasta este prima strofă a poeziei amintite. Inițial țarul a vrut să-l trimită în Siberia, dar a fost salvat de apropiați. Așa că ajuns la Chişinău. Aici a fost trimis ca funcționar pe lângă Inzov guvernatorul regiunilor din sud-estul Rusiei. Transferul din capitala Rusiei la Chişinău a fost ca o lovitură de măciucă pentru poet.

Aici nu avea o societate aleasă, nici aristocrație cu saloane luxoase, nici discuții politice sau cancanuri, pe scurt, nu era pe placul lui. Dar totuși Chişinăul avea un atu: femei frumoase (ca și azi de altfel!). Basarabia de atunci trăia momentul de eliberare după mai mult timp de sub dominația otomană care

încremenise societatea, așa că aceasta intrase în era de dominație rusească, mai deschisă, mai permisivă, ceea ce a condus la liberul zbor al femeilor frumoase în societate.

Acum Puşkin a realizat că aici este în elementul său și în trei ani cât a stat la Chişinău s-a aruncat în brațele a zeci de femei frumoase ceea ce a condus la invidia și oprobiul bărbaților locului. De aici consecința: a fost implicat în zeci de dueluri care-i atrage și porecla din partea moldovenilor de „conașul Pușcă”.

Ca să vezi de ce a fost în stare Puşkin aici: la o serată face cunoștință cu vestitul general Raievski, un erou al bătăliei de la Borodino din 1812 împotriva oștilor lui Napoleon, și cu cele trei fiice ale acestuia: Caterina, Elena și Maria. Puşkin se îndrăgostește de toate trei și le seduce, ceea ce a provocat un adevărat scandal la acel moment. Și pentru că seducția funcționează în ambele sensuri, chiar el a fost sedus de o țigancă fermecătoare, Ludmila Sekora Inglezi la conacul Ralli din Basarabia. Aceasta era căsătorită cu boierul Inglezi proprietar de terenuri. O cumpărase pe Ludmila

de la o familie de țigani de pe una din proprietățile sale.

Boierul Inglezii chinat de gelozie o urmărea pe Ludmila fie personal, fie prin angajați. Nu i-a fost ușor să obțină o dovadă convingătoare că Ludmila „îl traduce” cu Pușkin. Așa că într-o zi pe când o urmărea în parc a văzut-o întâlnindu-l pe Pușkin. Așa că a doua zi a închis-o în casă, iar el a plecat să-l întâlnească pe Pușkin, ca să-l provoace la duel. Aici însă a intervenit providența: guvernatorul provinciei Ivan Nikitici Inzov pe lângă care lucra Pușkin ca funcționar, a aflat de provocarea acestuia la duel și-l salvează „îl pedepsește” pe poet cu zece zile de arest la domiciliu, iar pe Inglezii îl trimite un an în străinătate împreună cu Ludmila.

Când a aflat Pușkin de plecarea celor doi, Ludmila era departe. Dar nici nu se stinsese bine dragostea pentru Ludmila că în viața poetului apare o altă țigancă, anume Zamfira. Aceasta era de o frumusețe răpitoare având pe „vino-ncoace”. O cunoaște în satul Dolna la conacul boierului Ralli-Arbore. A trăit acolo cu Zamfira timp de o lună. Pușkin îl convinge pe Ralli să-l lase să trăiască cu Zamfira în șatra ei, acesta îl lasă, dar Zamfira era promisă unui țigan din șatră, așa că într-o dimineață Pușkin se trezește fără Zamfira în cort. Peste ani Ralli îi povestește poetului că Zamfira a fost înjunghiată de țiganul cu care fugise.

Impresionat până la lacrimi de drama Zamfirei poetul a scris poemul „Țigani”. Nu numai această poezie are rădăcinile adânc înfipte în viața poetului alături de femeile iubite din această etnie, ci și altele precum:

*„Eu te-am iubit și poate că iubirea
În suflet nu s-a stins de tot;
Dar nici neliniște și nici tristețe
Ea nu-ți va mai da, așa socot.”
(Eu te-am iubit)*

*„După o viață zbuciumată,
La furtuni nepăsător,
Poate și de astă dată
Aflu țărnel salvator...”
(Presimțire)*

*„Ce să regret? Și unde acum
Nepăsător aș mai porni?
Pustiul tău, c-un lucru numai
Sufletul meu ar mai uimi.”
(Mării)*

*„Trec norii tot mai rar în lungul lor
alai;
O, scump luceafăr trist, ce seara îmi
răsai,
Tu-nvăluie în argint și sensurile toate,
Și golful ațipit și stâncile-nnoptate;”
(Trec tot mai rar)
Traducere Maria Banuș*

Dar în perioada „Basarabia” marea iubire a lui Pușkin nu a fost nici Ludmila și nici Zamfira, ci grecoica Calipso Polichroni, despre care se vorbea în anumite cercuri la Chișinău că a fost amanta Lordului Byron. Aceasta fugise de la Constantinopol după revolta populației grecești și se stabilise la Chișinău cu mama ei. Pușkin a mai iubit o grecoaică, care însă nu era la fel de frumoasă ca prima căreia îi dedică poezia „Șalul negru”. „Pe când fusem tânăr și-ncrezător trufaș/O tânără grecoaică iubita-am pătimaș.”

De la Chișinău după trei ani Pușkin a plecat la Odesa. Din nou intră în conflict cu autoritățile țariste și este trimis în exil în satul Mihailovskoie de lângă Pskov. Și aici

existența sa este un periplu între iubiri mai mult sau mai puțin intense. În 1826 Țarul Nicolae I îi ridică pedeapsa și Pușkin se întoarce la Moscova.

În anul 1828 la un bal o întâlnește pe Natalia Goncharova o tânără de șaisprezece ani de o frumusețe răpitoare. Se îndrăgostește de ea și o cere de soție, dar familia acesteia se opune. Abia peste trei ani reușește să obțină acordul familiei ei pentru a o lua de soție. Natalia a dat naștere la patru copii în orașelul Tarkoe Selo (Satul regal) unde venea adesea vara și țarul. Și ca să vezi, Natalia cea frumoasă îl impresionează pe țar și ca s-o aibă în preajma sa, îi oferă lui Pușkin o slujbă la curte.

În anul 1834 nefericirea lui Pușkin atinge apogeul. Apare la curte un ofițer francez pe nume Georges d'Anthes, fost senator. Cu trăsături fine, înalt, impunător, cultivat și rafinat a devenit în scurt timp atracția saloanelor din Sankt Petersburg. Natalia s-a simțit atrasă de el și între ei s-a stabilit o legătură puternică, dar totuși platonică. Această legătură durează mai mulți ani. În anul 1837 Pușkin primește o scrisoare anonimă cu caracter ofensator. Atunci Pușkin ia foc. Îl provoacă pe ofițerul francez la duel. Acesta cere un răgaz de cincisprezece zile, răstimp în care se căsătorește cu Ecaterina sora Nataliei, deci devine cumnatul lui Pușkin.

Duelul are loc pe opt februarie 1837. Pușkin este grav rănit la stomac, iar francezul capătă doar o rană minoră la mână. După o agonie de două zile Aleksandr Sergheevici Pușkin moare la zece februarie. Așa sfârșește la numai treizeci și opt de ani unul dintre cei mai mari poeți ai Rusiei (poate cel mai mare) și ai literaturii universale, ucis de iubirea eternă pentru FEMEIE.

POEME

Melania CUC

Bagajul inițial

Îmi voi recupera bagajul inițial
De la bătrânii hamali din portul
fericirii.
Fularul alb și himera cenușie,
Umbrela de soare și
Agrafele de păr ale păpușilor
Cu cap din ghips porțelanat.

Merită să aleg sentimentele
Care vor germina
În eprubete adiacente
Și în pânțele femeii din reclama
La mașina care fabrică lapte și miere.
Nu mai contează locul, dorința
Embrionului
De-a deveni fiul pe care să-l purtăm
de mână,
La școală.

Eu nu sunt chiar ceea ce mi se arată
Când mă privesc în oglindă.

Cum ar fi să-l
Întorcem pe Iisus de pe drumul
Golgotic?
La ce ne-ar folosi mirul candeliei,
Euforia mulțimii, care tot șterge
sângele
Și sudoarea de pe obraz
Cu năframa femeii necunoscute?

Facem pomană, daruri pregătim
Pentru indivizii
Din capătul străzii.
Este ca și cum i-am învia din morți
Dar nu suntem în a treia zi după
scripturi.

Rămân în colțul meu, vinovată
Și cu doi șoareci bolnavi pe genunchi.
Nu, nu sunt așchia de lemn dulce
Sărită din cruce!
Nu sunt în centrul universului,
Bănuț din nichel pansonat în serie
nelimitată.

În secunda de față,
În lumea largă, se nasc și mor
Milioane de greșii încă nerăstigniți.

Corpus-Christi,
Cel care plămădește păsări din lut,
Le sufla viața în oase și carne,
Le lasă să zboare.

Ai încredere în mine

JuA mai căzut o stea în iarbă.
Cine o cunoaște mai bine decât mine?
Nu e la întâmplare, așa ca la oameni,
ca la fiare,
Ca la licuricii care sting păpădiile.
Mizăm pe codrii fără sălbăticiuni,
Noi, inși cu pălărie de fetru
Ne jucăm norocul
Pe nasturi de metal oxidabil.

Care va mai fi viața ursuleților din pluș
Și a gardul electric aferent situației?
Întrebare fără răspuns, în cvartalul
De blocuri din sticlă și beton,
Arhitectură ce respectă la sânge
Cerințele salvatorilor de profesie.

- Ne-am descurcat destul de bine!
Ai încredere în mine,
Îți zic
Și arăt cu degetul
Către jumătatea plină a paharului,
Un recipient uzual în testul
Cu hârtia de turnesol.
Voi turna oțet peste mânerul armelor
albe,
Și voi invita la vânătoare
Șefii măcelarilor cu șorțurilor de piele
Sintetică.

Un exercițiu de rutină,
Ce ar fi escalada zidul-invizibil,
Dar, sângele fierbe în creuzetele
Jumătate foc, jumătate mirare.

- Chiolhanul de un an, poate începe!
Tu decizi și îmi explici
De ce doar cizma din piciorul stâng
Este hăitașul evenimentului.
Pe piciorul drept
Urcă umbra ogarilor.

Nu există echilibru pe crucea zilei,
Simbol pe care să fluture cămașa
Cu mânecile suflecate până la coate.

Este prima dată când vin aici,
Și... mă tot uit, și mă tot întreb
Cum de răsar grâul,
Soarele, Luna, Steaua Polară...

Păcate de moarte apasă
Pe grumazul pământului.

Mergem pe intuiție ca pe gheață,
Pe un plan înclinat și mai alunecos
Ca un strat de untură scoasă
De pe burta bursucului de apă.

Nu este altar,
Loc în care să îngenunchez,
Să mă iert că am devenit așa, peste
noapte,
Proprietarul câtorva jucării,
Tot obiecte cărora le-am scos ochii,
Le-am desenat mustăți cu carioca
neagră.

Auzi?
Se rup slourile pe versanții neumblați
de oameni.
Vor apărea și
Osemintele de mamuți,
Găurile negre în aer.

Suntem cu toții
Copiii Domnului,
Nebuni ce umblăm cu adevărul
Ca și cu o grenadă cu fitilul aprins,
Teribiliști cu piercind înfipt în buric
Și în limba prin care ne făceam auziți.

INTERVIU CU PROFESORUL DR. YOSHIRO SAKAMOTO (1)

Daniel IONIȚĂ

O călătorie pe urmele lui Ștefan Baciu și Andrei Codrescu, pe ruta România–Brazilia–SUA–Hawaii, via Kyoto, Japonia

Daniel Ioniță în interviu cu scriitorul, cercetătorul literar, exeget și biograf literar al lui Ștefan Baciu – Profesorul Doctor Yoshiro Sakamoto de la Universitatea din Kyoto, Japonia – despre, între altele, surprinzătoarea (pentru noi!) călătorie a domniei sale pe teritoriul poeziei românești contemporane. Și nu numai...

***

Continuare din numărul trecut

Daniel IONIȚĂ: Andrei Codrescu, profesorul universitar, și mulți ani la rând prezentator la National Public Radio în Statele Unite ale Americii – este una din figurile importante ale culturii americane, dar și a diasporei românești. Dintre volumele lui, „The Poetry Lesson” (Lecția de Poezie) – a devenit „text de căpătâi” în curricula predării literaturii de limbă engleză și poezie americană în special. Codrescu este unul din poeții contemporani importanți atât în Statele Unite (apropiat al lui Alan Ginsberg, între alții) cât și în România (de unde a emigrat la 22 de ani). Ca destăinuire personală, am avut un foarte interesant dialog pe email, acum câțiva ani, cu profesorul Andrei Codrescu, având ocazia să-i cunosc în mod direct atât gândirea extrem de creativă, cât și personalitatea efervescentă. Mi-a acceptat cu generozitate oferta de a-l include cu două poeme în volumul „Romanian Poetry from its Origins to the Present”.

Cum ați ajuns la idea de a întocmi lucrarea dumneavoastră de masterat la Tokyo University for Foreign

Studies, tocmai pe „tema” Andrei Codrescu? Care a fost scânteia, și cum a decurs acest demers academic?

Yoshiro SAKAMOTO: Da, sunt la unison cu dumneavoastră că profesorul Codrescu deține atât gândirea extrem de creativă, cât și personalitatea efervescentă. Povestea lui Andrei Codrescu este una foarte solicitantă. El poartă povara istoriei. Cu toate acestea, seriozitatea și rigoarea unei astfel de istorii este „nuanțată” dacă vrei printr-o abordare adesea jucăușă, amuzantă prin magia limbajului. Tragicomedia lui are puterea de a îmbunătăți viața. Incomparabil de jucăuș, plin de umor și de haz, satiric și amuzant, dar este pozitiv și plin de energie când îl citești. Cred că acesta este motivul pentru care am vrut să studiez operele. Împarte o bucurie fizică, o plăcere a corpului, mai degrabă decât o plăcere intelectuală. Mi-am scris teza de masterat sub titlul „O cosmologie a lui Trickster, poetul român din exil Andrei Codrescu”. Este o monografie inspirată de scrierea lui creativă de autobiografie, poezie, eseuri și criticii literare, discutând viața sa exprimată ca povestea cosmogenezei unui trickster ermetic.

Situația politică de după 11 Martie 2011 - Tsunami și dezastrul nuclear de la Fukushima - a fost fundalul pentru a o depune ca teză de masterat în 2013. După tsunami, la care au pierit zeci de mii de oameni, și după catastrofa nucleară, japonezii au petrecut o perioadă de timp deplângând acest dezastru al civilizației și încercând să recâștige un sentiment de venerație față de natură. Pentru o vreme, se părea că oamenii reflectau profund asupra civilizației lor industriale avansate bazate pe un capitalism și consumarism excesiv și se îndreptau către un mod de viață mai modest, care respectă relația dintre oameni și natură, influența naturii asupra omului. Cu toate acestea, în 2012, a fost ales cel de-al doilea cabinet al primului ministru Abe, de extremă dreaptă, care a consolidat controlul statului și a condus țara într-o direcție extrem de totalitară, distrugând acea reflecție a poporului față de catastrofa din 2011. Guvernul, în conveniență cu marele capital, cum ar fi industria grea și companiile energetice, și-a consolidat sprijinul popular prin stimularea unui naționalism exclusivist, ostil țărilor vecine, și a folosit aceasta ca pe un camuflaj pentru a impune politici totalitare similare dictaturii comuniste pe care spunea că o detestă.

Codrescu a avut câteva contribuții fascinante. Iată una: lumea crede că Primăvara Arabă a fost făcută de Facebook, dar nu a fost așa. La vremea respectivă, au existat chiar părinți care și-au botezat copiii „Facebook”, dar, de fapt, revoluția nu a fost cauzată de Facebook. Mai degrabă, spune el, absența Facebook a fost cea care a cauzat-o: când autoritățile au interzis Facebook și comunicarea online nu a mai fost posibilă, oamenii au ieșit în stradă. Din aceste nenumărate întâlniri fizice, susține Codrescu, s-a născut vârtejul revoluției.

→ Continuare în pag. 12

DRUM SPRE LUMINĂ ÎN MĂRUNTAIE DE CORABIE

(secvență dintr-un roman nenăscut)

Gruia COJOCARU

Pe la jumătatea lui prătar, când păducelul se lepăda nepăsător de catrința murdară a florilor, iar salcâmul se căznea să nască zurgălăi, ce-aveau să clocotească alb sub vraja albinelor, pe malul unui heleșteu din bazinul mijlociu al Prutului, într-un zăvoi căptușit cu sălcii crescute fără niciun căpătâi, departe de ochii mulțimii, câțiva tineri voiau să se adape fără mari opreliști din seva unei după-amiezi de sâmbătă. Era în '89, rânjetul foamei colcăia roșu prin magazine, însă cei prezenți se descurcaseră îndeajuns de bine. Ca tot românul. Mai pe sub mână, prin sisteme de relații locale cu iz balcanic, ori apelând la rudele de la țară, nu murea nimeni de foame, măcar că nu înflorise obezitatea, pentru mulți o marcă a belșugului.

Câteva felii de antricot de vită musteau pe grătarul încins, în vreme ce casetofonul cu baterii cilindrice lega energii proaspete pe muzica celor de la Queen, Guns N 'Roses, Metallica și Led Zeppelin. Lângă o salcie cu inima goală, Lavinia fuma calm o țigară. Viața care-i gâlgâia năbădăios luase o pauză. Lângă ea, Eneko, o profesoară stagiară din Târgu Mureș, ajunsă în nordul moldav grație sistemului de educație, care-i catapultă în diferite zone ale țării pe tinerii licențiați, în funcție de necesități, privea meditativ.

- *Ți-a picat vreo unul cu tronc?* o întrebă ironic Lavinia.

- *Cum adică cu tronc?* se miră ungueroaica, care de când naufragiase în estul României se tot minuna de bogăția succulentă a limbii băștinașilor.

- *Vrei un răspuns direct ori optezi pentru abordarea eufemistică?*

- *Lasă-mă cu eufemisme, mergi la țintă!*

- *Atunci spune-mi dacă ți-ai trage-o cu vreo unul nou de pe-aici!?*

- *Hmmm, rămân la al meu Petrică, cam necioplit, știu, însă, în lipsă de ceva mai bun, merge. Dar tu, să nu-mi spui că n-ai pus ochii pe niciun individ? Ori mai bolești după Radu... întoarse ea paleta interogației, apăsând grosier o clapetă vulnerabilă.*

Lavinia se întunecă la față. Încă sângera după despărțirea de Radu. Își pusese mari speranțe în relația cu el. Se vedea așezată la casa ei, alături de un bărbat ușor mai tânăr, prezentabil și cu potențial economic. N-a fost să fie, Radu Acasandrei i-a dat cu flit, după modelul brevetat de toți bărbații care i-au răscolit așternutul.

- *Nu, văd doar tipi insipizi, mă lipsesc!*

- *Ce zici de Marian? Se cam dă la tine puștiul, după câte-am văzut.*

- *Am simțit și eu, e simpatic, da' nu-i genul meu, deși știi că înclin spre bruneți. Aduce un pic cu Petrică, continuă Lavinia cu o diplomație îndoielnică, clipind lung din ochi.*

- *Ce nu-ți place la Petrică?! o întrebă Eneko contrariată.*

- *Nu știu, e băgăcios și cam bătăran, da' în sfârșit, doar nu trebuie să-l iei cu tine la Mureș! preciză Lavinia glacial.*

- *Ce fac fetele, cum vă place peisajul?* le întrebă Petrică înalt, spre surprinderea tinerelor, care nu se așteptau să fie cineva atât de aproape.

- *Vorbim și noi de-ale noastre, fii și tu mai discret! Ai pernuțe de pisică, de te-ai strecurat așa, că nu te-am simțit?* se miră Eneko nedumerită.

- *Da' nu m-am strecurat de fel, v-am văzut de la distanță și-am vrut să știu cum vă simțiți.*

Da, ziceți-mi și mie – pe cine să nu duci la Mureș? întrebă el naiv, după ce-a prins o frântură din finalul discuției dintre ele.

- *Cățelul, mă, pe Tisi voiam să-l duc la Târgu Mureș, dar Lavinia mi-a spus că merită să mă joc doar aici cu el, potăi ca el ori mai de soi sunt și-n Ardeal, preciză Eneko, privindu-și prietena pe sub gene.*

- *A, na, da, așa e, eu n-am fost în Mureș, da' sigur găsești și-acolo o potaie bună!* zise Petrică parcă nesigur.

- *Hai c-ai liniștit-o, Petrică, Eneko era panicată pe tema potăilor, observă Lavinia zâmbind.*

- *Ei, mai lăsați-mă cu potăile! Am venit aici pentru câini ori pentru distracție?! Hai mai bine să luăm o gură de vin, nu înainte de-un rachiu de pere, mai bun ca palinca, ce ziceți? Sau poate vreți o „Suceava”?*

- Bere nu beau, un vin ar merge, fără tărie, zise Lavinia, amintindu-și amuzată, dar și cu o undă de iritare, de orgia de la Costinești din urmă cu ceva ani, când un pluton de cercetare de la infanteria marină i-a explorat paradisul dintre coapse, lăsându-i echimoze vineții pe sâni și pe gât, după ce s-a amețit zdravăn cu zeama prunelor. „Noroc că ieșisem din fereastra fertilă”, își zise ușurată a doua zi.

- *Eu prefer un stop de palincă, nimic mai mult, zise Eneko, când Petrică îi indică licorile din sticle.*

Ciocniră. Petrică deșertă la repezeală paharul cu mărgeluțe transparente. Tinerele abia atinseseră băuturile.

- *Bun grozav, n-am ce zice!* conchise Petrică încântat, umplându-și liniștit paharul.

- Unde te grăbești așa? se interesă Eneko.

- *Unde vrei să mă grăbesc, doar nu ne-am gătit pentru liturghie, o viață avem!* Râse Petrică, etalându-și dinții lungi din gura îngustă. *Hai, fetelor, luați o cinzeacă!* le îndemnă el cu toată deschiderea.

- *Ușor, băiete, cu răbdarea trecem marea!* făcu apel la înțelepciunea populară Lavinia.

- *Dar cu răul nici pârăul,* continuă Petrică proverbul.

„Nu-i chiar tont, observă Lavinia, iar judec oamenii pripit!” Între timp sosiseră și alți tineri. Se salutară. Între ei un individ șaten, colțuros la chip, cu o cicatrice lată pe arcada dreaptă – care-i dădea un aer de stranietate și virilitate – o săgetă cu privirea. Lavinia evită atacul rotindu-se în lateral, ducând orizontul vizual peste creștetul tânărului, de unde-și concentra atenția pe vederea periferică. Observa încântată că tânărul o fixa netulburat. Atunci îl înfruntă, trimițând priviri otrăvite lasciv cu ironie de ștrengăriță. În străfunduri îi rămase destul capital candid pentru un nou flirt, care putea aprinde foc proaspăt în cuptorul din care curgea gălgâind cenușa. Aripa de găscă, de care se folosiseră până la geneză suratele ei, avea iarăși căutare pentru a primeni spațiul ce-avea să rotunjească odaia virgină...

Audel se fâstâci, nu se aștepta la un atac direct. Își feri privirea. Noroc că tenul măsliniu, ars de soare, era o barieră care-o împiedică pe Lavinia să-i vadă roșeața din obraji. După ce a fost prins pe picior greșit, Audel încetă asediul. Lavinia era puțin nemulțumită: „L-am speriat, își zise ea, da’ hai să văd ce-i cu el”. Se deplasă către Audel.

- *Ai un foc?*

- *Am unul la inimioară,* râse el, scoțând o brichetă. *E veche poanta!*

- *Ce poantă?!* întrebă Lavinia neutru, ridicând garda atenției.

- *Ei, lasă, trucuri, mai bine spune ce zici de locul ăsta?*

- *E destul de ok, era chiar bine dacă era puțin amenajat, dar merge.*

- *Veneau toți fraierii, dacă era spațiu de agreement.*

- *Probabil, da’ eu mă simt bine în mulțime.*

- *Și eu, da’ uneori te-ncurcă atâția neghiobi.*

Lavinia ridică din umeri, de parc-ar fi vrut să spună că în orice plus e și un minus. Audel continuă:

- *Solo, ori ești cu cineva?*

- *Nu, sunt singură, dar tu?*

- *Liber ca leopardul,* zise Audel, strecurându-și ca din întâmplare mâna dreaptă pe talia Laviniei.

Lavinia nu păru mirată de intrarea abruptă în spațiul personal. Nedetectând vreo opoziție,

Audel o cuprinse cu ambele brațe și o privi violent. Lavinia răspunse cu o privire aprigă. O sărută sălbatic.

- *Vino,* spuse Audel gutural, după câteva clipe.

Lavinia îl urmă unduitoare printre sălciile, mestecenii și arțarii plini de sevă. S-au oprit lângă o răchită, flancată de tufe de soc. Era suficientă intimitate pentru a descătușa focul interior. Fără fum.

Peste un sfert de oră ciocneau alături de ceilalți paharele cu vin. Radiau. Surd, tainic, vâscos, „fumul” își croise înfometat drum spre lumină în măruntaiele corabiei. Și nici măcar nu i-a anunțat. Niciun clopoțel n-a dat deșteptarea.

Au mai vizitat răchita de două ori. Mai pe așezate. Focul îi mistuia fără milă. O pală de vânt aduse un iz dulceag de căprioară în putrefacție,

Însă capsula ardenței nu putea fi perforată. Abia după ce Audel se rostogoli epuizat de pe trupul Laviniei, tânăra detectă mirosul fetid.

- *Hai să plecăm, pute groaznic!*

Nu observase nimeni luntrea care-i capturase. Aveau socotelile lor sentimentale, nu erau atenți la arderi străine. Doar Eneko pricepu că cei doi își

contopiseră granițele. Se bucura însă că prietena ei ieșise dintr-o pasă sentimentală grea, care-o făcea morocănoasă adesea.

- *Mă bucur că Radu e dintr-un basm infect, îi zise ea, când o prinse singură.*

- *N-aș zice infect, ci mai curând fumat, conchise Lavinia, strivind sub talpă un muc de țigară.*

→ Continuare din pag. 9

În Japonia, spiritul critic a fost castrat, fie de informațiile unilaterale care inundă mass-media, fie de faptul că este monitorizat de Marele Anonim de pe Social Networking Service și de ochii altora necunoscuți. Există nenumărate opinii pe internet, dar aproximativ toate sunt similare. Ne-am întors la o societate de producție și consum în masă, iar informația este și ea supraprodusă și supraconsumată. În acest context, discursul critic nu mai are nicio putere. Această situație s-a numit „fascism slab” inert. Oamenii au senzația că își pierd mințile și simțurile fizice. Apa contaminată radioactivă este deversată în mare de la centrul nuclear. Pădurile, munții și râurile sunt distruse pentru a face loc unor trenuri rapide inutile. Asistența socială este redusă la limită. Acestea ar trebui să fie probleme majore, dar masele nu împărtășesc un sentiment de criză în sensul fizic, experiențial, real.

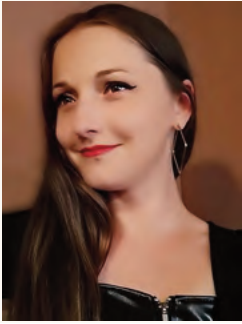
În această situație mi-am scris lucrarea de masterat despre Codrescu. Codrescu, fie că era vorba de regimurile totalitare ale comunismului din România, fie de imperialismul de consum excesiv al capitalismului avansat din SUA, a preluat discursul prescriptiv al ordinii existente și l-a reconvertit cu umor, satiră și jocuri de cuvinte, strecurându-se printre mecanismele puterii și țesându-și propria sferă de viață autonomă. Ordinea cotidiană, plată și prescrisă a vieții de zi cu zi a fost rezultatul unui proces de „autodeterminare”. Ordinea vieții cotidiene este plină de diverse mașinațiuni ale bioputerii. Dislocând și blocând discursurile care ne forțează să ne conformăm realității dominante impuse de ordine și, prin goluri, invitând anarhia în viață. Dinspre „afară”, se generează un timp cosmologic mai colorat al vieții și al morții. Este imposibil să vedem universul de clovni al lui Codrescu ca pe un sistem unificat, cu principii coerente. Codrescu este în mare măsură Dada. Dada te eliberează de sistemul care te fixează între paranteze. Codrescu este și el o paranteză. Dar este o paranteză care nu poate fi închisă niciodată; mai mult, este o liniuță fără punct final. El este prezent-continuu la limită, dezvoltând o mișcare dinamică ce nu poate fi redusă la un sistem static. Hermes, clovnul, este simbolul. El este divinitatea care se strecoară prin orice putere, dar este și zeul călătoriei, zeul care duce în lumea subterană. Născut printre dărâmăturile celui de-al Doilea Război Mondial,

Codrescu a părăsit România închisă în totalitarism și a călătorit prin Italia, s-a alăturat beatnicilor americani, a itinerat prin SUA și a ajuns la New Orleans, un oraș festiv în care morții dansează și iubesc. Văzând orașul scufundat de uraganul Katrina, asistând la amploarea timpului naturii și sătul de doctrina de șoc a guvernului american, a părăsit iubitul său New Orleans. În peșterile de calcar din Ozark, Arkansas, s-a scufundat în gânduri contemplative cu timpul pietrelor, care sunt pline de etern.

L-am ales pe Codrescu ca temă pentru teza mea de masterat pentru că, pe fondul unui sentiment de criză a contextului politic japonez și a de-corporalizării subiectului prin tehnologia digitală. Am citit trei cărți ale lui: „Dispariția Exteriorului”, Un Ghid de DADA Postumană: „Tzara și Lenin joacă șah”, și „Biblio Death”. Ultima este o autobiografie șocantă, care povestește propriul său itinerar în paralel cu dezvoltarea tehnologiilor de arhivare a scrisului, de la caiete la mașini de scris, computere, dischete, USB și cloud. Este o autobiografie despre autobiografiile sale, un portret performativ al procesului prin care arhiva propriei vieți își pierde materialitatea și fizicalitatea în progresul tehnologiei digitale. Codrescu apără materialitatea, corporalitatea, și originalitatea experienței care se pierde pe măsură ce totul este arhivat în cloud și în alte spații virtuale. Există experiențe unice care nu pot fi arhivate de tehnologia de reproducere digitală. Aceasta este o poezie. Jacques Derrida urmărește „Boala Arhivei” care a permis omenirii să facă „istorie”. Istoria ca o închiziție a puterii. Codrescu este un Arlecchino care pășește pe o funie strâmtă peste granițe, un Trickster care răstoarnă 'universul închis, monolitic' al unei astfel de istorii și îl readuce la suprafață într-un univers mai 'deschis, multistratificat, polifonic', experiența povestirilor profund umane.

Asta e ceea ce am încercat să prezint în teza mea de masterat. A fost, de asemenea, un răspuns la conservatorizarea rapidă a Japoniei și la natura necritică a tehnologiei digitale pentru mase. Am încercat să reproduc în japoneză diferitele variante ale „Autobiografiei fără sfârșit” (cum o numește Ioana Luca) a lui Codrescu și să retrăiesc experiența fizică a acesteia ca „poezie”.

COLAJ LIRIC

Poezie fără frontiere ITHACA

Germain Droogenbroodt

Trezește-te

Trezește-te, imperiu al soarelui,
E mai bine să cauți cunoașterea decât
să lupți.

Mai bine să fii onorabil decât
necinstit,

Mai bine altruist decât lacom.

Fii înțelept și puternic încât să te poți
elibera

Din lanțurile ignoranței și ale urii,
Trezește-te din somnul violenței.

Învață să temperezi nevoia cu
generozitate.

Ca să fii liber,

Caută înțelepciunea rădăcinilor
ancestrale

Și a graiurilor tale străvechi.

Abia atunci vei ști cine ești cu
adevărat

Și ce direcție trebuie să urmezi.

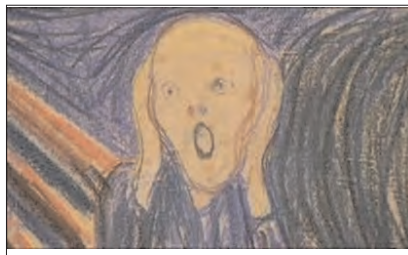
Drumul spre bunăstare spirituală,

Calea spre adevărata bogăție

Îmbrăcăta în succesul moralității.

Bob Mwangi Kihara, Kenya

Traducere: Iuliana Pașca

Calea greșită

Îți vând bunuri de care nu ai nevoie
totuși, le cumperi
cântă falseturi care nu-ți plac
totuși, le ascuți

Când vei asculta
șoaptele florilor?

Își aplică strălucirea externă
pe care îți place să ți-o însușești
pentru a deveni deopotrivă cu ei
creierul ți-l seacă de orice logică
și tu crezi că ei te imbogățesc
atunci când îi imiți

Când vei asculta
cântecul cintezei?

Manolis (Emmanuel Aligizakis), Creta

Traducere: Iuliana Pașca

Camuflaj

Vântul a suflat
peste frunzele căzute
și moartea a învăluit
trotuarul când

gândurile mele
au alergat spre zâmbetul tău

deodată am văzut dansul straniu
pe care frunzele îl începuseră
în fața ochilor mei
și-n somnul lor funebru,
ca și cum ar fi fost vii, cântau

nimic nu moare
viața doar își schimbă
ritmul și haina.

MANOLIS, Creta

Traducere: Iuliana Pașca

Martori ai unei epoci

Precum ploaia care șterge urmele
așa dispare
din cauza unor probleme tehnice
sau a deciziei puterilor superioare
ceea ce odată am încredințat
pe dischete, calculator, VHS sau CD.

Va rămâne în urma noastră, ușor
îngălbenit,
ceea ce odată a fost scris pe hârtie
cu mașină de scris sau pix —
iar în urma celor ce vin după noi,
nu va rămâne absolut nimic?

Germain Droogenbroodt

Traducere: Iuliana Pașca

TUDOR ARGHEZI

**Ion Nae THEODORESCU
(1880-1967)**

A semnat: Ion Theo - prescurtare a numelui adevărat; Lara Teobald; iar din 1898, semnează ARGHEZI (de la Argeșis, numele străvechi al râului Argeș).

Lucia-Elena LOCUSTEANU

Continuare din numărul trecut

O nouă ipostază a poetului RĂZVRĂTIT în zbaterea lui între credință și tăgadă o găsim în „PSALMUL” – „TE DRĂMUIESC ÎN ZGOMOT ȘI-N TĂCERE”: „Pentru credință și pentru tăgadă, / Te caut dârz și fără de folos: / Ești visul meu, din toate, cel frumos / Și nu ndrăznesc să te cobor din cer grămadă.” Găsim similitudini cu MEKA din „NOAPTEA DE DECEMBRIE” a lui Macedonski, pentru că și pentru Arghezi, Divinitatea e un Vis, e Absolutul spre care aspiră, ca și în „PSALMUL” al doilea: „Sunt vinovat că am râvnit / Mereu numai la bun oprit.”; SAU ÎN „PSALMUL” al șaselea: „Fără să vreau să ies biruitor / Vreau să te pipăi și să urlu: „Este!”; dar și cu Demiurgul – „Părintele” lui Eminescu din „LUCEAFĂRUL”. Se mai pot face trimiteri și la G. BACOVIA, Al. PHILIPPIDE, dar și la L. BLAGA, mai ales, prin metaforele revelatorii – „lumină”, „taină”.

Specific liricii moderne, în „PSALMUL” al 6-lea, apare și un gest de demitizare prin imaginea cerului răsturnat / oglindit în apă: „Ca-n oglindirea unui drum de apă, / Pari când a fi, pari când că nu mai ești; / Te-ntrezării în stele, printre pești, / Ca taurul sălbatec când se-adapă.”. Strofa capătă multiple semnificații, dat fiind motivele folosite: cel al „apei” sugerând, poate, ideea de permanență, continuitate, veșnicie; dar și motivul „luminii”, așezat într-o amplă comparație.

Al 7-lea „PSALM” are o tonalitate dramatică, simbolizând condiția duală a omului, incapacitatea lui de a alfa / descoperi tainele ascunse ale creației, deși încearcă, rămânând doar: „vis” și „lut”: „Pentru că n-a putut să te-nțeleagă / Deșertăciunea lor de vis și lut”. Apoi versurile devin patetice, încărcate de o muzicalitate de factură simbolistă, prin folosirea rimelor interioare, așezate în exclamații retorice: „Doamne, izvorul meu și cântecele mele! / Nădejdea mea și truda mea!”; a enumerației în scară

ascendentă, dar și a magiei verbelor, subliniind drama ființei umane în zbuțuirea ei între credință și tăgadă: „Tu ești și-ai fost mai mult decât în fire / Era să fii, să stai, să viețuiești, / Ești ca un gând, – (comparație) – și ești și nu ești, / Între puțință și-ntre amintire.”.

Din nou RĂZVRĂTIT apare în „PSALMUL” al 8-lea, în care deplânge efortul zadarnic și dramatic al omului de a atinge absolutul: „Din vijelii și biruinți trecute / Am câștigat puterea, ce-a rămas: / Nu mai străbat destinul meu la pas / Ci furtunos de-acum, și iute. // Nu lua în seamă cântecele grele / Cu care tulbur liniștea de-apoi. / Sunt leacuri vechi pentru dureri mai noi / Și cântă moartea-n trâmbițele mele.”

- versuri ce s-ar putea încadra și în sfera artelor poetice, dat fiind că și definește metaforic creațiile drept: „cântecele grele”, dar și „trâmbițele mele”. Regăsim unele similitudini cu poezia lui MALLARME, dar și cu imagini ale claustrării, în poezia bacoviană, cu metaforele simbol: „cavou”, „sicriu”, „lacustră” și nu numai, iar la Arghezi: „gol”, „patru laturi”, etc., „Pribeag în șes, în munte și pe ape, / Nu știi să fug din marele ocol. // Piscul sfârșește-n punctul unde-ncepe. / Marea mă-nchide, lutul m-a oprit. / Am alergat și-n drum m-am răzvrătit / Și n-am scăpat din zarea mării stepe. // Sunt prins din patru laturi deodată”.

Prezent în „PSALM” este și motivul „destinului”, „al sorți”, iar „moartea” apare ca „izbăvire” pentru Psalmistul pribeag. Cuvântul „pribeag” cu care Arghezi deschide „PSALMUL” devine metafora revelatorie a condiției umane de „trecători prin timp”, metaforă întâlnită frecvent în lirica eminesciană: „Cum n-oi mai fi pribeag / De-atunci înainte, / M-or troieni cu drag / Aduceri aminte.” – („MAI AM UN SINGUR DOR”), dar și în poezia lui Lucian Blaga, cu care mai găsim similitudini și în ideea prezentă și la „Reiner Maria Rilke că viața și moartea sunt îngemănate.

„PSALMUL DE TAINĂ” - (1904), unul dintre puțini PSALMI cu titlu, alături de „PSALMUL MUT”, pune pe soclu, fie imaginea sacralizată a femeii, fie cea profană, iar după datare ar aparține ciclului „AGATELOR NEGRE”, și prin alternarea durității cu suavitățile, a stilului avântat, retoric, dar și a patosului erotic.

Psalmistul deci pendulează într-o imagistică a spiritualizării, în imagini de o ardentă senzualitate, ce merge de la adorație, la sacralizare: „Femea răspândită-n mine ca o mireasmă de pădure, / Scrisă-n visare ca o slovă, / Înfiptă-n trunchiul meu: secure.” (...)// Pur trandafir, bătut în cuie / de diamant, pe crucea mea / Și care-n fiecă mișcare / pierzi cu-o petală câte-o stea. / Cămin al dorurilor mele, / fântâna setii-nverșunate. / Pământ făgăduit de ceruri (...)/ Tu care mi-ai schimbat cărarea / și mi-ai făcut-o

val de mare, (...)/ Tu ce-nfiori pe șesuri plopii/ când treci, din creștet la picioare,/ Și prinzi de tot ce tentâlnește/ o plasă caldă de răcoare.”; trecând la reproș și invectivă, la profan, amintindu-ne, parcă, de romanța populară: „Tu te-ai pierdut din drumul lumii/ ca o săgeată fără țintă/ Și frumusețea ta făcută/ pare-a a fi fost ca să ne mintă.”// Dar fiindcă n-ai putut răpune/ destinul ce-ți pândi făptura/ Și n-ai știut a-i scote-n cale/ și a-l prăvăli de moarte, ura; // Ridică-ți din pământ urechea,/ în ora nopții când te chem,/ Ca să auzi, o! neuitată,/ neiertătorul meu blestem.” Arghezi își impune să păstreze intactă imaginea ideală a femeii, chiar dacă s-a pierdut „din drumul lumii”, metaforă a infidelității, teme și motive frecvente în lirica erotică românească.

Un alt „PSALM” tratează, pe un ton bonom, motivul „MEMENTO MORI”. Anticipă, prin atmosfera apăsătoare a degradării biologice, unele imagini, ce vor fi prezente și-n din lirica de mai târziu, aici, conturează, cu mai puțin sarcasm, un portret, cu accente de pamflet, al bogatului trufaș: „Urechea lui, închisă pentru graiuri/ Cu seamă s-a umplut, de mucegaiuri./ Gingia moale, înțârcată, suge,/ Ochiul pornește blând să se usuce,/ În pântec spini, urzici și aguride/ Dau știri de beteșugul ce-l ucide.”

Prezentă și în lirica eminesciană, dar și la Arghezi, în poezia „DE-A V-AȘI ASCUNS”, tema morții, văzută ca un joc cu viața, în acest „PSALM” accentuează ideea egalității oamenilor în fața ei: „Prefaci în pulbere mărunță/ Puterea dârză și voința cruntă./ Faci dintr-un împărat/ Nici praf cât într-un presărat./ Cocoloșești o-mpărăție mare/ Ca o foiță de țigare.”. Poetul creează efecte estetice, atât prin varietatea rimelor folosite, cât și prin alternarea versurilor lungi, bogate în aliterații și comparații metaforice, cu cele scurte, aforistice.

Acești nouă psalmi au apărut în volumul „CUVINTE POTRIVITE”, din 1927. În 1943, în volumul „ALTE CUVINTE POTRIVITE”, „PSALMUL” al 10-lea, liric împletind revolta cu ruga, reia, îmbogățind-o cu noi semnificații, tema „setei de cunoaștere” din „PSALMUL” „Tare sunt singur.”, folosindu-se de metafora *copacului singuratic*, acum simbol al *condiției dramatice a „priveagului”, „trecător prin timp”, dar chinuit de absolut*, dar și de dorința de a fi un om obișnuit, comun: „Și-am ascultat bătaia de tictac.”// Hrănit cu piatră și-adăpat cu vânt,/ De-a fi-n vecii o streajă mă-nspăimânt./ „Mi-e foame de nisip și lut/ Și dor de apele din care n-am băut.”. Conștient că viața e măsurată de timp: „tic tac”, poate, de aceea, înalță o rugă fierbinte de a fi un om obișnuit: „M-aș umili acum și m-aș ruga:/ Înțoarce-mă, de sus, din calea mea”.

În PSALMUL” al 11-lea, din volumul „UNA SUTĂ UNA DE POEME”, apărut în 1947, Arghezi cuprinde în imagini poetice aceeași *tulburătoare dorință de apropiere de CREATOR, de pătrundere a tainelor Universului* — comparată cu necesitatea firească a

ființei umane – *setea și foamea*: „Fără-a te ști decăt din presimțire,/ Din mărturii și nemărturisire,/ M-am pomenit gândindu-mă la tine/ Și m-am simțit cu sufletul mai bine.”

Apropierea de DUMNEZEU îi aduce sentimentul de eliberare, de fericire: „Poverile-mi părură mai ușoare,/ Ca după binecuvântare,/ Și-nsetoșat de tine și flămând,/ M-am ridicat în groapa mea cântând.”.

„PSALMUL” se încheie cu un sentiment de neîmplinire, nedumerire, în imagini metaforice, printr-o adresare directă către Creator: „Tu nu dai nici un bun pe jumătate/ Sau nu-l dai nicidecum/ Aceluia ce toarce și împânzește fum./ Când l-am pierdut, n-apuc să ți-l arăt/ Că mi l-ai pus adaos îndărăt.”// Stau ca-ntre sălcii, noaptea, călătorul/ Și nu știu cine-i binefăcătorul.” Ultimele două versuri - o comparație metaforică încărcată cu multiple semnificații, aduce ca motive esențiale „noaptea” și „călătorul”, *subliniind condiția vremelnică a omului*.

Publicat în volumul „VERSURI” din 1950, și apoi în „FRUNZE”, din 1961, „PSALMUL” al 12-lea tratează, pe un ton bonom, motivul „MEMENTO MORI”. Recurgând la motive folclorice, Psalmistul apare în chip de FĂT-FRUMOS în căutarea ABSOLUTULUI, ajungând la concluzia imposibilității atingerii lui: „Călare-n șa, de-a fuga pe vânt, ca Făt - Frumos,/ Am străbătut și codrii și țara-n sus și-n jos,/ Dar ajungând în piscuri, pe râpi încrucișate,/ Să birui înălțimea văzui că nu se poate.”. Zbaterea, căutarea continuă e transfigurată în imagini poetice ce aduc răzvrătirea eului liric care-și sfarmă idolul, considerându-l o piedică în calea cunoașterii, a aspirației spre absolut: „Te-am urmărit prin stihuri, cuvinte și silabe, // Încerc de-o viață lungă, să stăm un ceas la sfat,/ Și te-ai ascuns de mine de cum m-am arătat./ Oriunde-ți pipăi pragul, cu șoapta tristei rugi,/ Dau numai de belciuge, cu lacăte și drugi. // Înverșunat, de piedici, să le sfărâm îmi vine;/ Dar trebuie, -mi dau seama, să-ncep de-abia cu tine.”.

Căutător de absolut, poetul nu acceptă înfrângerea și se răzvrătește, căutând o eliberare... Umilința, ironia, revolta, acuza, lauda, venerația sunt doar câteva dintre sentimentele poetului în raport cu Divinitatea, văzută și ca formă supremă a Absolutului, formă pe care Omul nu o poate atinge. Tudor Arghezi găsește mereu resursele lirice de a transfigura poetic trăirile în imagini simbol, metafore revelatorii, cu rădăcini în imagistica culturii creștine, dar și în cea a literaturii noastre folclorice.

Pe linia literaturii tradiționalist – gândiriste, majoritatea PSALMILOR sunt structurați în catrene. Uneori, iau forma modernă, urmărind, ca și la Blaga, ideea poetică, ca în PSALMUL 9. Ritmul și rima diferă în funcție de tonalitatea impusă de tema poeziei.

Va urma

Cinghiz Aitmatov și vocația sa de neasemuit povestitor (I)

George PETROVAI

Impresionat de forța artistică a nuvelistului, romancierului și formidabil povestitor Cinghiz Aitmatov (1928-2008), cu certitudine cel mai cunoscut scriitor kirghiz, iată ce spuneam despre el în articolul *Rolul de frunte al povestitorului în marea literatură rusă* din 10 septembrie 2011: „Dintre scriitorii sovietici de după Gorki, cu siguranță că cel mai înzestrat povestitor este kirghizul Cinghiz Aitmatov. A făcut din plin dovada înzestrării sale de narator chiar de la apariția splendidei nuvele *Geamilia*, un emoționant poem închinat dragostei atotbiruitoare.

Talentul lui de excepțional povestitor iese în evidență și din scrierile sale de maturitate, precum romanele *O zi mai lungă decât veacul* și *Eșafodul*, în care încântarea cititorului este permanent ținută trează atât prin fluența istorisirii și prin suplețea criticilor la adresa regimului totalitar, cât și prin fermecătoarele povestiri concepute aidoma unor paranteze, ca de pildă tulburătoarea istorie a mankurtului, povestiri care au menirea să dilate și să îmbogățească acțiunea din punct de vedere emoțional și artistic”.

Da, în marea literatură rusă (inclusiv partea valoroasă a celei sovietice), care știm prea bine că este plină ochi de redevabili povestitori (Nikolai Gogol, Lev Tolstoi, Anton Cehov, Ivan Bunin, Maxim Gorki, Mihail Șolohov și alții), căci după ce în anul 1956 este admis la Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova, iar în perioada 1958-1966 devine corespondentul ziarului Pravda în Republica Kirghiză, el scrie cu aceeași determinare și folos cultural în limba rusă și maternă.

1. Nuvelistica aitmatoviană (prima parte)

Recitind în aceste zile câteva dintre cele mai izbutite și cunoscute nuvele ale lui C. Aitmatov, incluse de Editura Albatros (București, 1989) în volumul *Cântecul stepei, cântecul munților (Geamilia, Ploșorul meu cu băsmăluță roșie, Vaporul alb, Cocorii timpurii)*, ba chiar și captivantele romane *O zi mai lungă decât veacul* și *Eșafodul*, mi-am zis că nu strică să-mi sistematizez în scris impresiile artistice (și nu numai) zămislite de aceste proaspete și atente lecturi, astfel încât – cu conștiința lucrului temeinic făcut – să mă bucur că ele vor ajunge la mulți iubitori de bine, frumos și adevăr.

Da, dar nu înainte de-a face cuvenita precizare că avem

parte de asemenea delicii spirituale prin străduința unor admirabili traducători: George Lesnea, Mircea Aurel Buiciuc, Nicolae Iliescu și Ion Covaci din limba rusă, Ion Frunzetti, Edgar Papu și Sorin Mărculescu din spaniolă, Petre Solomon și Ion Frunzetti din engleză, Alexandru Philippide, Teodora Popa-Mazilu și Marcel Gaftone din franceză, Eta Boeriu și Tudor Moise din italiană, Ștefan Aug, Doinaș și Al. Philippide din germană etc.

Apărută în anul 1958 (prima creație aitmatoviană referențială), nuvela *Geamilia* l-a impresionat atât de mult pe scriitorul Louis Aragon, traducătorul ei în franceză, încât a considerat-o „cea mai frumoasă poveste de dragoste din lume după *Romeo și Julieta*”. Adică o capodoperă, care cunoaște numai în Franța șapte ediții...

Acțiunea nuvelei se petrece într-un aul/ail (sat) kirghiz în timpul celui de-al doilea război mondial, aul în care – ca pretutindeni în localitățile sovietice din acei grei ani – munca trudnică de bărbat căzuse pe umerii femeilor, bătrânilor, invalizilor și adolescenților, toți aceștia trebuind nu numai să-și asigure cele necesare traiului de zi cu zi, ci și să sprijine „frontul îndepărtat, undeva între Kursk și Oriol” cu hrană.

Tocmai de aceea, scriitorul dedică nuvela „Tuturor celor de-o vârstă cu mine (cu naratorul, *nota mea*, G.P.), care au crescut cu mantalele părinților și ale fraților mai mari”, iar naratorul-adolescent, cumnatul Geamiliei (soțul ei Sadik era pe front!) ne înfățișează epuizanta muncă din timpul secerișului: „Săptămâni întregi nu treceam pe acasă, zile și nopți în șir ne aflam pe ogor, la arie ori în drum spre gară, unde erau cărate grânele”.

Raporturile dintre narator și Geamilia sunt excelente: el îi spune gene (nevasta fratelui mai mare), iar ea îl alintă cu *kicine-bala* sau „băiețelul”, „deși nu mai eram deloc băiețel și ca vârstă nu ne despărțeau prea mulți ani”. Însă datina/tradiția cerea cumnatei „să se adreseze fraților mai mici ai bărbatului cu *kicine-bala* ori *kaini*”.

În plus, Geamilia fiind „fără asemănare”, ei se simțeau formidabil împreună: „(...)eram voioși și puteam să râdem din nimic, să ne fugărim prin curte”. Acea „fără asemănare” a Geamiliei rezultă din tușele impecabil aplicate de autor pe portretul ei fizic („Bine făcută, zveltă, cu părul aspru și drept, împletit în două cozi groase, își lega cu iscusință basmaua albă, trăgând-o pieziș pe frunte; îi ședea bine și îi pune în valoare pielea smeadă și netedă a feței”) și pe definitoria succesiune a schițelor moral-spirituale (ca fiică de herghelie, se pricepea foarte bine la cai și călărit; „în firea ei se făceau simțite oarecari trăsături bărbătești, ceva aprig, uneori violent”; știa să se înțeleagă cu vecinele, însă „dacă era jignită pe nedrept, n-o întrecea nimeni în cuvinte de ocară, ba, uneori, mai și târnuia pe vreuna dintre buclucașe”; îi respecta pe vârstnici și-i asculta, fără să-și

→ Continuare în pag. 19

SCRISUL ESTE HAR SAU ABILITATE DOBÂNDITĂ?

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Continuare din numărul trecut

Există desigur și un studiu aparținând caligrafului și expertului grafolog dr. Marc Seifer, cel care spune, în deplină cunoștință de cauză, că scrisul de mână este relaxant și te îndeamnă la introspecție fiind benefic pentru combaterea deficitului de atenție deoarece coordonează cele două emisfere ale creierului. Tot el afirmă că în procesul de învățare, copilul care scrie de mână litere, cuvinte, apoi propoziții și fraze își antrenează mai bine creierul decât atunci când învață folosind tehnologiile de scris, deoarece el este concentrat asupra textului scris, iar regiunile din creier responsabile de gândire, memorie și limbaj sunt activate, implicând în acest proces complex și creativitatea.

Și neurologul Damian Popescu este de părere că: „Pierderea abilității de a scrie de mână duce la niște modificări în arhitectura creierului, a limbajului, la nivelul memoriei, dar și la nivelul fluenței verbale”. Fenomen de altfel destul de ușor observabil atunci când este deschis un front conversațional cu tineri preocupați excesiv de universul virtual.

Se poate concluziona că scrisul de mână este vital în dezvoltarea unei diversități de aptitudini umane, incluzând atenția, concentrarea, memoria, organizarea și metodologia. Scrisul fiind un precursor al învățării favorizează dezvoltarea psihomotorie esențială asociată cu această activitate, iar copiii, atunci când renunță la el, sunt mai puțin capabili să-și fixeze în memorie subiectele și materialul lecțiilor.

Model de scriere cuneiformă, considerată, conform istoriei didactice a scrisului, cea mai veche din lume (mileniul al III-lea î.e.n).

Din păcate, cu mult înainte de pierderea abilităților scrisului de mână cu tot cortegiul adiacent, se va pierde și caligrafia, acea activitate care duce scrisul de mână în zona artelor vizuale. Deși am fi tentați să credem că, în context, nici nu ar fi o mare pierdere, nu ar trebui să uităm că orice formă de artă pierdută este o pierdere a societății în ansamblul ei, de regulă pentru totdeauna, prin urmare o absență din patrimoniul cultural universal. Și, cu toate că rețelele ne oferă nenumărate variante caligrafice ale scrisului de mână, pierderea regulilor și a rafinamentelor legate de arta caligrafiei vor deveni irecuperabile. Exact așa cum sunt în prezent imposibil de reprodus manual acele opere de artă caligrafică apărute prin truda unor anonimi care toată viața lucrau în condiții greu de închipuit, în mănăstiri, la lumina lumânărilor, fără ochelari, iar în urma lor au rămas cărți (codex-uri) pe care le putem considera capodopere ale artelor scrisului de mână.

Consider însă că vom avea o perspectivă mai aprofundată referitoare la dimensiunea reală a pierderilor omenirii atunci când scrisul de mână ar deveni doar o amintire, dacă ne propunem o intersectare, chiar superficială, cu istoria scrisului. În principiu, istoria didactică, dând deoparte o serie de dovezi, inclusiv celebrele tăblițe de la Tărtăria, precum și informațiile despre scris pe care le avem din zonele îndepărtate cultural de Europa, de exemplu, China, Japonia sau Coreea, ne învață că locul nașterii scrisului este zona Mesopotamiei, respectiv Sumerul. Sistemul de scriere dezvoltat de vechii sumerieni, respectiv scrierea cuneiformă, este plasat ca apariție între 3500 și 3100 î.Hr. Modalitatea lor de scriere consta în adâncituri în formă de cuie, săpate în piatră sau imprimate pe tăblițe de argilă. În principiu putem vorbi despre un singur semn care combinat cu el însuși formează un foarte interesant alfabet cu care sumerienii puteau face socoteli, dar și lăsa moștenire o uriașă informație de tip cultural precum epopeea lui Ghilgameș, considerată cea mai veche scriere literară a umanității (mileniul al III-lea î.e.n.).

Desigur toate aceste aprecieri nu iau în considerație informațiile despre scrierile Orientului Îndepărtat ci se rezumă, destul de arogant, doar la spațiul cultural european, deși surprizele aceluia spațiu extrem-oriental pot fi unele dintre cele mai neașteptate.

Nu am folosit în text ideea de inventare sau descoperire a scrisului deoarece, studiind diferite modalități de scriere (alfabete) această aserțiune pare discutabilă. Dacă am lua în considerație numai alfabetele fonetice „inventarea” lor de către oameni pare cât se poate de plauzibilă și logică. Numai că atât legendele cât și complexitatea unor tipuri de alfabete poate duce și la construirea altor ipoteze de lucru.

Dicționarele menționează că un alfabet este un gen de manuscris segmentat la nivelul fonemului – adică are litere/însemne separate pentru sunete individuale și nu

Celebrele tăblițe de la Tărtăria, cultura Turdaș - Vinča, considerate anterioare scrierii cuneiforme (circa 5.500 î.e.n.)

pentru unități mai mari, cum ar fi silabele sau cuvintele. Lucrurile par simple însă în practică există alfabet, deci sisteme de consemnare a cuvintelor pe un suport (piatră, coajă de copac, papirus, pergament, tăbliță de ceramică, hârtie, etc...), atât de complicate pentru noi, cei obișnuiți cu alfabetele fonetice, încât par ilogice și chiar lipsite de pragmatism.

Se consideră că primul alfabet funcțional a fost creat de fenicieni, navigatori și comercianți care aveau nevoie de un sistem flexibil de înregistrare, influențat desigur de scrierea sumeriană și de cea egipteană, însă foarte diferit de acestea întrucât avea un alt scop și anume facilitarea tranzacțiilor comerciale. Desigur această categorisire este una mult ulterioară, așa că motivele pot fi și de altă natură decât cele prezentate de istorici.

Mult mai fascinantele, hieroglife egiptene par a avea o cu totul altă idee de bază, ele fiind structurate încă de la apariția lor într-un sistem lingvistic ce alătură ideograma (semnul-cuvânt) și imaginea fonetică (semnul-sunet). Chiar dacă a existat un număr relativ mic de semne alfabetice, suficiente pentru a scrie orice, nu au fost folosite pentru crearea unui alfabet propriu-zis.

Un alt alfabet cu o mare vechime, alfabetul ebraic, este format din seria de litere folosite în limba ebraică. Acesta este considerat un abjad, conținând exclusiv consoane, douăzeci și două la număr, fiecare având o triplă semnificație: un singur semn grafic reprezentând un sunet, un număr, dar și o idee. Acestea se scriu de la dreapta la stânga, fiind folosite pentru a reprezenta mai multe limbi, inclusiv limba ebraică modernă, ivrit, limba idiș și ladino. Literele nu au forme majuscule. Nu sunt folosite în ebraica veche semnele de punctuație, iar singura vocală, Alef, este mai mult un concept extrem de complex decât o literă.

Alfabetul tradițional coreean, Hangul, este unul dintre cele mai complicate pentru înțelegerea noastră, a celor obișnuiți cu logica alfabetelor fonetice. El are nouăsprezece consoane și douăzeci și una de vocale care în scriere se grupează pe blocuri formate din două până la șase litere conținând cel puțin o vocală sau cel puțin o consoană, iar fiecare cuvânt constă din mai multe silabe, deci mai multe blocuri. Se consideră că scrisul coreean conține 11.172 de blocuri. Cu alte cuvinte, pentru noi europenii este un adevărat coșmar!

Nici cu scrierea japoneză lucrurile nu sunt mai simple,

întrucât limba are foarte multe cuvinte omofone fiind destul de săracă în silabe. Astfel, chiar și pentru un japonez este greu de înțeles care este adevărata semnificație a unui cuvânt și de aceea ei folosesc de multe ori degetul arătător pentru a „scrie” în palmă sau în aer semnul kanji al cuvântului.

În afară de asta în Japonia există două feluri de scriere: Hiragana, cea care apare cam prin secolul al IX-lea și prin evoluție are un semn pentru fiecare silabă, dar și Kana, scrisul folosit de poeții de la curte când au început să folosească semnele chinezești, însă numai pentru pronunție, considerând că acest lucru crea efecte artistice deosebite în poeziile lor. Destul de greu de înțeles pentru gândirea europeană cea care a mers pe simplificare pentru mai multă eficiență comunicațională.

Cât despre scrierea chineză merită să amintim faptul că în anul 1954 a fost nevoie de o legislație fermă pentru simplificarea scrisului, legislație care a avut ca rezultat alfabetizarea în masă a populației. Fără îndoială, acest fenomen a contribuit semnificativ în anii imediat următori la avântul economic al țării și, pentru prima oară în istoria sa multimilenară, prosperitatea a eliminat sărăcia endemică a uriașei țări asiatice.

Să amintim și faptul că sistemul de scriere tradițional care a apărut pe la sfârșitul dinastiei Han (206 î.e.n.-220 e.n.) este folosit mai ales de chinezii aflați în afara Chinei continentale și că un chinez cult recunoaște aproximativ șase-șapte mii de semne, însă pentru a citi un ziar ai nevoie de cunoașterea a mai mult de trei mii de semne. Dictionarul de bază Kangxi conține peste patruzeci de mii de semne, dar mai puțin de zece mii sunt folosite în mod obișnuit. Devine astfel de înțeles de ce pe harta nivelului de inteligență planetară japonezii și chinezii se plasează pe locuri fruntașe.

Interesant este însă că mai toate culturile vechi fac referiri explicite și insistente asupra faptului că scrierea le-a fost dată (inspirată) de zei. Basoreliefurile babiloniene, stelele egiptene, legendele chinezești și japoneze sugerează acest fapt cu o mândrie absolut justificată. Mai mult, stela Codului lui Hammurabi, reproducă în mai multe exemplare, dintre care unele se află în muzee de prestigiu ale lumii, îl arată pe rege primind codul juridic din mâna zeului Samash, zeul soarelui și al justiției.

Nu se poate să nu luăm în seamă faptul că aceste reprezentări sau trimiteri către zei ar putea fi doar metafore menite să sublinieze importanța scrisului, respectiv a codului juridic, dar evocarea Biblică a evenimentului Tablelor Legii are o mai mare putere de a ne convinge că apariția scrisului în istoria omenirii, dar și influența pe care acesta o are în dinamica dezvoltării sociale, poate implica cel puțin o moștenire lăsată de străvechile civilizații anterioare, acelea despre care avem informații și că aveau un surprinzător nivel de dezvoltare tehnologică, însă nu așa cum percepem noi acum acest concept, dar și că au dispărut în urma unor cataclisme planetare. Personal nu neg nici intervenția a ceea ce numim divinități pentru că

așa erau considerate în acele vremuri de la începuturile civilizației actuale ființele despre care știm că s-au manifestat în contact cu civilizațiile antice.

Hammurabi primind Codul din mâna zeului Samash (cca. 1760 î.e.n.)

Episodul Tablelor Legii are însă mai multe semnificații majore. Coborârea lui Moise de pe munte este posibil să fi produs și multă nedumerire în rândurile poporului răzvrătit deoarece, așa cum relatează tradiția biblică, tablele erau scrise de mâna Domnului într-o grafie cel mai probabil necunoscută. Asta deoarece, până atunci, este de crezut că evreii folosiseră scrierea cuneiformă deoarece proveneau din Ur, oraș aparținând culturii sumeriene, iar mai târziu, în Egipt, este firesc să gândim așa, folosiseră sistemul de scriere demotic, acesta fiind accesibil maselor largi, dar și foarte funcțional, inclusiv pentru activitățile comerciale. Scrisul de pe Tablele Legii era configurat însă în ceea ce mai târziu se va numi ebraică. Moise, un conducător de excepție, își propunea astfel să folosească o nouă scriere (să nu uităm, inspirată de Dumnezeu!), fiindcă a considerat acest lucru extrem de important pentru a crea o nouă și puternică identitate poporului său, cel care avusese tendința de a-și pierde personalitatea și

moștenirea culturală în destul de lungul timp petrecut în Egipt. Cert este că înainte de acest eveniment nu există dovezi ale unei scrieri cu caractere ebraice, un alfabet destul de complicat chiar și în zilele noastre, însă păstrat cu sfințenie deoarece se consideră că limba ebraică este limba în care Dumnezeu a vorbit cu oamenii. Așa se face că această limbă, păstrată ca atare peste milenii, este în prezent singura limbă antică rămasă încă funcțională.

Desigur ipoteza unei moșteniri în ceea ce privește scrisul sau chiar o intervenție divină care ar transforma acest act într-un har ar putea fi doar atât: o simplă idee bazată pe interpretarea unor legende, scrieri sau informații care circulă pe diferite rețele mai mult sau mai puțin argumentate științific. Numai că, dacă luăm în considerație faptul că scrisul, rămas vreme de milenii la stadiul de activitate manuală, este forța motrice care a dus societatea umană, în ansamblul său, la performanțele tehnice și culturale ale prezentului, ne putem întreba dacă nu cumva pierderea acestei abilități exersate în milenii ar putea avea efecte greu de anticipat.

Nu se poate ignora faptul că atunci când putem lua în calcul o asemenea pierdere, având în vedere nivelul de civilizație tehnologică extrem de diversificat la nivel planetar, se poate afirma că unele zone ale Terrei, cele plasate acum în infamanta poziție de țări aparținând lumii a III-a, vor păstra scrisul de mână cu întreaga sa forță de mobilizare a potențelor intelectuale având ca efect direct progresul societății, pe când regiunile considerate acum tehnologizate vor cunoaște declinul indus de exact de acest fenomen, cel despre care Einstein spunea că odată cu dezvoltarea lui ar crea și o lume a stupidității, o lume a celor care încep să depindă din ce în ce mai mult de tehnologii avansate.

→ Continuare din pag. 16

plece cu fățarnicie capul în fața lor și „nu se ferea să-și exprime părerile” cu curaj și în mod deschis; nu în ultimul rând, era veselă „ca un copil”, fapt pentru care „dădea buzna în curte” când se întorcea de la muncă și-i plăcea să cânte, îngânând mereu ceva, „fără să se sfiască de cei bătrâni”), dar neasemănarea tinerei eroine se afirmă până la șocant atunci când se îndrăgostește lulea de nearătosul Daniar (fire închisă, necomunicativă, cu un picior beteag, ochi visători și o singură bluză de soldat, pe care o îmbrăca umedă după ce și-o spăla singur în râu), mai exact de cântecele lui răscolitoare despre munți și stepă (în astfel de momente, mărturisește naratorul-adolescent, „îmi venea să mă culc la pământ și să-l îmbrățișez puternic, numai pentru că îl poate iubi într-atât”), așa încât – mai înainte de întoarcerea lui Sadik și fără să se sinchisească de gura consătenilor sau de năvalnica afecțiune a lui *kicinebala*, singurul martor tăcut al revirimentului celor doi – pleacă pentru totdeauna în lume cu omul iubit.

Da, pentru că însetată de dragostea îndelung așteptată și neprimată în scurta conviețuire (de doar patru luni) cu

soțul legiuit, la arie Geamilia îl caută pe Daniar („am venit, singură am venit”), unde – simțind mai profund ca naratorul-adolescent „că sufletește e mult mai bogat ca noi toți” – îi face această declarație-rugăciune a femeii împlinită sufletește prin atotputernicia dumnezeiescului sentiment: „N-am nevoie de el (de soț, *nota mea*, G.P.), de dragostea lui târzie, zică lumea ce o vrea! Iubitul meu, singuraticul meu, n-am să te dau nimănui! Eu te iubeam de mult, și când nu te cunoșteam – te iubeam și te așteptam, și tu ai venit de parcă știai că te aștept!”

Scrisă într-un limbaj cuceritor de simplu și curgător (traducătorul Nicolae Iliescu a preferat să utilizeze termeni neaoși, precum: *ail*, *adal*, *arîk*, *ketmen* sau *gighet*, dând la subsol explicațiile trebuincioase), nuvela *Geamilia* impresionează atât prin sublima ei armonie lăuntrică, principalul izvor al uriașei sale bogății artistice, cât și prin frumusețea „picturilor” (prezente, de altminteri, în toate scrierile acestui mare maestru al cuvântului): „Se făcuse noapte, pe cer scăpărau roiuri de stele, stepa picotea somnoroasă, și numai cântecul lui Daniar curma tăcerea, răsuna și se stingea în depărtarea blândă, întunecată”.

Dorul ca sentiment universal în poezia lui Ionel N. Marin

Al. Florin Țene

Am primit de la scriitorul Ionel N. Marin, odată cu revista „Bogdania”, pe care o editează, volumul de versuri intitulat „Desculț, pe cărări de lumină”, volum prefațat de Geo Călugăru, ce cuprinde 50 de poeme și o bogată biobibliografie pe măsura amplei activități ce o desfășoară ca scriitor, promotor cultural, ctitor de revistă, editor și îndrumător cultural. Încă din titlu poetul ne pune în gardă că a fi desculți pe un drum este o realitate de a cunoaște realitatea, aspră, dură, sau catifelată precum este materialul pe care simte tălpile.

În titlul poetului cărarea este de lumină, nu opusul întunericii, ci fiind vorba de înțelepciune, iubire, cultură, dragoste și înțelegere. Acestea sunt cărările luminii poetului, iar adjectival desculț definește simțămintele, sentimentele pe care le simte autorul înțelegând pe cele amintite mai înainte, frisonat de dorul de a înțelege toate aceste infinite caracteristici ale luminii culturii: „Omul, foșnet în labirintul vieții / Aprinde, reaprinde mereu... doruri. / Nu are margini, Dorul curge duios, / Prin fereastra fascinantă a timpului” (Dor infinit).

Din poeziile lui Ionel N. Marin înțelegem că dorul pentru el este un mijloc de a atinge un țel propus. Practic un mijloc de promovare a progresului. Toate că în DEX se spune că Dorul este un sentiment care exprimă o dorință puternică de a revedea pe cineva sau ceva drag sau de a reveni la o stare emoțională preferată. Cuvântul are origine în latină populară *dolus* - a dura. Poetul îi

dă un alt sens acestui sentiment uman, o inovație îndrăzneță, pe măsura promotorului cultural. Dorul la Ionel N. Marin nu este ceva egos, este unul de dăruire, de bunătate, de înțelegere, de bucurie: „Punțile umane se întăresc / Și bucuria devine realitate... / În căutarea bucuriei străbate vremea, / Cutează! Fii nemuritor...” (În căutarea bucuriei).

Poetul ajunge la o trăire profundă a înțelegerii realității care nu e pe măsura speranțelor sale, înțelese ca doruri: „Izgonit de la Cina cea de Taină, / Ești obligat să devii sclav liber și supus, / Umil cerșetor de normalitate... / Cerșetor de normalitate”. Poemele lui Ionel N. Marin, care pun erminia peste litografiile de viață, sunt de o adâncime și de o sensibilitate seismografică puternică a trăirilor poetului în societate. Au o vibrație a perspectivelor ontologice, exemplificând spiritualismul cu extazul și vibrațiile eului, au o strânsă omogenitate între ceea ce este creat și trăit, încât poetul întruchipează o drama universală cu răsunset filozofic, desprins de cazul particular și de sentimentele incomunicabile. Poemele Lui Ionel N. Marin sunt vibrațiile ale iubirii de Om, ale pasiunii față de viața lui, chiar teologal -, izvorăsc dintr-o verificată expresie culturală: universalitatea dramei unui eu exponențial e sporită de inteligibilitatea modelelor culturale.

Volumul ne descoperă un poet ce trăiește vremurile țării sale, talentat, dăruit culturii naționale cu inima și sufletul.

DARUL DE SUFLET - TROIȚĂ DIN CUVINTE A POETEI AURELIA RÎNJEA

Johnny CIATLOȘ-DEAK

În cartea „Troiața din cuvinte”, scriitoarea Aurelia Rînjea face un dar de suflet cititorilor din cartierul și orașul său natal, Slănic Prahova, cu prilejul Sfințirii Troiței din piatră, ridicată în localitate. „*Spiritualitatea este poezia ființei, ritmul vieții care se desfășoară în fiecare persoană, în fiecare relație, în fiecare comunitate*” (Paul Ferrini) iar „*Dumnezeu este poetul perfect*”. (Robert Browning)

Darul de suflet pe care îl face scriitoarea Aurelia Rînjea reprezintă un gest de mare generozitate, dar și de supremă recunoștință, un semn de mulțumire închinat lui Dumnezeu, oamenilor, preotului și nu în ultimul rând întregului neam românesc de pe acele meleaguri: „*Privind Troița, cu iubire și smerenie spun: Doamne, ia sub Acoperământul Tău cel Sfânt acest neam trăitor al acestor meleaguri, parte a Grădinii Maicii Sfinte!*”. Pentru că este vorba despre o personalitate marcantă a literaturii române contemporane, dați-mi voie să încep prin a face o scurtă prezentare a scriitoarei Aurelia Rînjea. Este profesor, scriitor, cronicar, poet și nu în ultimul rând redactor și critic literar. Scrierile sale au îmbogățit literatura română contemporană de mai bine de două decenii, încă din 2001 de la prima carte publicată.

În portofoliul domniei sale sunt așezate la loc de cinste, nu mai puțin de 57 de cărți de autor, cărți care îi poartă semnătura, scrise în limba română și franceză. Este co-autor în peste 50 de antologii literare și colaborează cu peste 30 de reviste literare din țară și străinătate. A participat la nenumărate evenimente literare, tabere, campionate, festivaluri și concursuri. Pentru bogata sa activitate literară i-au fost decernate nenumărate medalii, trofee, diplome și distincții. A scris peste 70 de cronici literare și a prefăcut peste 40 de cărți ale unor autori români. Scrie număr de număr în revistele „Luceafărul din Vale” din Petroșani și „Poezii pentru sufletul meu” din Montreal, fiind colaborator permanent. Este membru al Uniunii Scriitorilor de Limbă Română și membru al World Poets Association România.

Prin natura sa, omul este într-o permanentă căutare a fericirii, a sinelui interior, fiind nesigur, nehotărât și nemulțumit, dorind mereu să cucerească și să escaladeze noi metereze. Nu este și cazul poetei Aurelia Rînjea, care s-

a născut fericită, pentru că s-a născut cu poezia în suflet, este omul care își găsește fericirea în gesturile mici, dar pe care le prețuiește infinit și care știe să dăruiască iubire semenilor săi. Fericirea scilpitoare, luminoasă, care reiese din însăși creația versurilor poetei, este o fericire organică, născută și nu făcută.

Poeta vede schimbul sacru al iubirii de oameni ca pe un „perpetuum mobile nesecat de iubiri” pe care „atunci când dăruim iubirea/ Și o dăm mai departe/ Creatorul ne dă alta/ La dimensiuni mai mari” (Evrika). Într-un stil ceremonios, aproape religios, poeta slăvește, înalță și beatifică poezia. O iubire intrinsecă, țesută în fibra sa poetică, care pune o amprentă unică și originală pe fiecare carte pe care o scrie. Versul distinsei doamne Aurelia Rînjea dorește să atingă prin sensibilitate cititorul, făcându-l mai bun. Poeta își asumă această responsabilitate de a sensibiliza lumea, de a umaniza cu orice preț urâtul și de a transforma răul în bine.

Această capacitate de a dărui celorlalți își are izvorul într-un suflet generos și o bunătate înnăscută. Harul pe care l-a primit de la Dumnezeu, îl dezvoltă, îl înmulțește și îl dă mai departe spre folosul lumii. Dinamica poeziilor domniei sale are ca parte integrantă tocmai aceste procese de primire-asumare-dăruire, care au un rol esențial atât pentru sufletul scriitoarei, cât și pentru sufletul cititorului beneficiar.

Poezia Aureliei Rînjea pe alocuri se apropie de filozofie despiciând firul până la bobul cunoașterii, al luminării, al devenirii: „Sensul devenirii/ Când azi devine mâine/ Și mâine devine târziu/ Haina sufletului/ Devine alta/ O purtăm ca un stindard/ Al nemuririi/ În timpul ca o extensie/ A vieții și a înțelegerii ei” (Botezul). Poeziile autoarei Aurelia Rînjea sunt încărcate de esențe tari, adunate cu grijă în sticlucle mici, din care lasă să se prelingă ușor stropi divini, care să atingă inima cititorului. Astfel versurile sale poartă podoaba elementelor de tip paradisiac, cosmic și biblic. Găsim în poeziile Aureliei Rînjea imaginile paradisiace ale naturii despre care atât de mult îi place să scrie: „cireș sălbatic”, „prunii înfloriți”, „curcubeie”, „fluturi”, „grădina cu meri”, „porumbel”, „lan de grâu”, „șoapte pe valuri” etc. De asemenea găsim elementele cosmicității: „Vânt stelar”, „traseu către soare”, „arborele cosmic”, „adieri fosforescente”, „universul formelor”, „univers”, „rădăcini în cer”, „dincolo de infinit”, „globul”, „orbita” etc.

O savoare deosebită o dau elementele biblice cu valoare de simbol: „Jertfă”, „cruce”, „răstignire”, „aripi”, „îngeri”, „lumina”, „stau în genunchi”, „icoane”, „cer”, „altare”, „biserica”, „pogorârea harului”. Poezia reprezintă o continuare a vieții pământene a poetului prin cuvânt, reprezintă trecerea și trăirea în nemurire prin cuvânt. Acest aspect este subliniat de poetă în versurile: „Poezia – o secundă/ Între două bătaii de aripă/ De înger de aer/ Un duh care se desprinde/ De corp/ Te ia cu el respirând/ Clipa unică de infinit/ Rămâne cu tine/ Când timpul nu-ți ajunge/ Cu aer celest” (La loc de taină).

Fizicianul Aurelia Rînjea levitează prin lumi noi, cercetează, caută soluții și apoi creează o contopire completă cu poetul Aurelia Rînjea, fuzionând în gândire și idei într-o compatibilitate perfectă: „În altă dimensiune/ Fiecare mișcare a gândului/ E o respirație/ Lumina configurează/ Drumuri/ În sufletul oamenilor/ Un cântec strălucitor/ Îți conferă pacea/ Care pogoară/ Peste nerostirile/ Care se citesc în gând” (Zbor alb).

Cuvintele poetei se așază cumiști și firesc într-o construcție unică, crescândă, unul după altul, înălțându-se demn spre înaltul cerului, într-o TROIȚĂ DIN CUVINTE, având ca unic scop definit iluminarea. Atât de frumos și de simplu ne explică poeta ce înseamnă de fapt „Iluminare”: „Iluminarea este când/ Genunchii ating Pământul/ Și inima atinge cerul” (Iluminare).

Visul vizionar este un element pe care poeta îl alege pentru transpunere în alte planuri, pentru călătoria în timp, spațiu, între cer și pământ, dar și pentru a-și descrie viziunile: „În vis mă văd/ Cum într-o altă viață/ Scriam în

Sălașul Cerului/ Și cartea și eu/ Aveam aripi de înger/ Sau poate un înger/ Ne purta pe aripile lui/ Perindam printr-o/ Mare bibliotecă/ Cu multe universuri/ Și ființe iubitoare de cuvânt” (Stelar). Prin versuri pline de însemnătate, poeta Aurelia Rînjea ne invită la salvarea umanității prin iubire și bunătate, parcă urmându-l pe Ioan Slavici, care spunea că: „Una din marile mulțumiri ale vieții e să te știi om bun”. – Ioan Slavici. Dar poate că unii dintre cititori se întreabă ce este bunătatea? Definiția ei așa cum ne-o dă Alexandru Vlahuță: „Ce este bunătatea? O frumusețe pe care o percepi direct cu sufletul.” – Alexandru Vlahuță

Prin urmare, bunătatea este apanajul sufletului frumos și nu poate fi oferită decât de oameni cu suflet frumos, precum al scriitoarei Aurelia Rînjea, care din bogăția sufletului său, construiește și dăruiește o TROIȚĂ DIN CUVINTE pentru oamenii pe care îi iubește atât de mult. Darul său de suflet va rămâne peste timp să lumineze precum un far nestins generațiile ce ne vor succede.

POEME

Mihai MERTICARU

GEOMETRIA RĂBDĂRII

Pleoapa obosită a amurgului
se închide peste liniștea orizontului
ca să ne amintească de lecția
de geometrie a răbdării,

în care am înnoptat de atâtea ori
departe de ochiul zilei,

orbecăind prin ceața alfabetului
limbii primordiale cu ajutorul căreia

cei dintâi muritori comunicau direct
cu dumnezeirea pentru a pune la
cale lumea și cerul și pentru
a-și ostoi nestăvilita sete de
armonie.

dobândisem cândva și noi
la perfecție această limbă,

dar un nenoroc ne-a desvrăjit și și ne-a
rătăcit
pe o mare zbuciumată,

razele unui soare tot mai
bolnav de la cumpăna putredă
dintre milenii au topit ireversibil
roua de pe iarba acestei vechi
înțelepciuni,

tocmai când totul ne aparținea

și se anunța împărăția
sublimului...

PĂRINTE AL MEU

Cu fluviile pământului în spinare,
Tu îmi veneai adesea în întâmpinare.

nu te vedeam, dar simțeam cum te
apropii
și după aura frunții Tale mi se aliniau
toți tropii.

cu dealurile în brațe pline de livezi,
veneai cu gânduri clare să mă
mimunezi.

cu munții în creștet coborai la mine în
grădină
ca să-mi aduci izvor cu apă lină.

cu toate pădurile pe umăr
și cu stelele cerului fără de număr
te apropiiai de mine, tușind în barbă
de după pelerina-ți verde de iarbă.

aruncași asupra mea miresme în
cascade
să nu-mi mai pară zilele rămase fade,

dar repede Te-ai răzgândit și-acum Te-
ndepărtezi,
luând cu Tine și soarele din amiezi,

mă lași tot mai singur și pe întuneric
să mă afind neajutorat în visul cel
himeric.

arată-Te-mi, Doamne, într-o zi cu
soare,
inima-mi, de frumusețea Ta, să se-
nfioare!

LAMPA ALBASTRĂ

Aprind lampa albastră
a unui sentiment și văd
sub soarele amiezii de iulie

drumul prin labirintul gândului
străjuit de un șir de numere impare,
pe insula de cretă din marea
enigmelor;

în timp ce noaptea cu buze de ceară
neagră
se face țândări într-o clipită,

se aruncă în cenușa anotimpului,
unde se colorează cu miresmele
delirului,
transformându-se într-o corabie
ce se zvârcolește de sete
pe un vârf de munte.

îi dau să bea un pahar
de mirări
și două căni cu lumină trandafirie
în care am aruncat câțiva bulgări de
lună sidefie,

îmi aruncă o privire de noapte polară
și zilele încep să curgă
fără întrerupere
fluviu alb
printre vitrine cu taine
și contrarietăți...

POEZII

Elena OPREA

STINGERE

Se stinge-n lume așteptarea
Ca sunetul de clopot gol,
O adiere revărsată
Răsună clipele de stele
Prin culmile de munți pribegi
Colindătoare prin refugii
Lumini abstracte de iluzii,
Ascunse în flori de lut.
Se scurge timpul în cascade
Cercuri de foc , magii de sfere,
Răsunete de valuri sfinte
Glasuri de prunci și de iubite,
Se stinge așteptarea surdă
Lume de vis, mereu absurdă.
nepărtinire, mângâiere,
Șuier de clipe efemere
O liniște de pace lină,
O revedere de lumină.

INSCIPIȚIE DE GÂND

Ce crudă e menirea
Unui izvor vibrând
În arșița furtunii
Când moare săgetând.
Eu sunt numai o frunză
Din codru răzvrătit
Sunt numai o sclipire
A cerului albit.
De ce e lumea oarbă
Și sufletul golit
Când viața este scurtă
Și gândurile mint?

VERTICAL

Amfora veche pictată
Cu râuri de flori țesute de vânt;
Culori maronii, albe și roz,
Coroane de prinți și prințese.
Vin ce curge prin vreme
Ceas călător de vise prin sfere,
Dragoste, flori de rubin.
Fericire de clipe, sămânță a
Lumii
Împrăștiată pe ogorul divin;
Pământ cu rădăcini de iubiri,
Respirație de simțuri
Verticală între Cer și pământ.
Flacăra nopții

ISTORICULUI N.I. SIMACHE

Într-o noapte albă
Munții
Și-au clătinat aripile,
Pădurile și-au aplecat fruntea,
Iar Tu,
Ai plecat într-o lume de stele.
De-atunci,
Te caut printre monedele vechi
Care plâng,
Printre amforele
Care te cheamă
Te strig printre ulcioarele de
pământ
Și castrele romane.
Dar umbra Ta
Rătăcește prin veacuri
Și-mi aduce ecoul:
” Sunt aici. Sunt făclie.”

MEDITAȚIE

Să vorbești cu spiritul tău,
Să fii lucid pentru a te cunoaște.
Vindecare de răni
De împrosptătare de vehicul uman
Ca înflorirea pomilor,
Ca învierea ierbii;
Spiritul va urca pe culmi
Ca o voce a ta
În dialog cu Universul.
Revelație, înțelepciune,
Comuniune în subtilul din tine.
Moștenire astrală,
Fir fluid al spiritului
Din străbuni, din bunici, din
părinți.
Amprentă de spirit
Într-un destin perpetuat
Prin sânge și creier.
Aici-Dincolo
Transcendență dimensională,
Revenire în neam prin iubire.

NOSTALGIE...

În seara aceea
S-a prăbușit cerul
Peste inima mea.
Noaptea erau stepe
Zilele – nestinse ecouri.
Gândurile mute
Alergau pe-un câmp disperat
Să te prindă de mână...
Dar nu erai tu...

O PRIVIRE SINOPTICĂ ASUPRA ETNONIMULUI „BLACH”

George ROCA

Într-o scrisoare primită recent prin poșta electronică de la un cunoscut intelectual român*, acesta îmi relatează o interesantă constatare a domniei sale și surprinderea care a avut-o atunci când, la București, aflându-se la o convorbire de afaceri, a întâlnit un domn din Germania, directorul unui important trust de presă, care se numea **BLACH**, nume de familie ciudat pentru un neamț, dar însă, foarte apropiat și cunoscut românilor! Redau mai jos un fragment din corespondența respectivă:

„Emisarul, un barbat de cam 65 de ani, se numește **Winfried Blach**, arată foarte puțin nemțește, iar comportamentul nu aduce cu acela obișnuit pe Valea Rinului! Harnic, dinamic, întreprinzător, imaginativ. Drama vieții lui a fost, însă, neputința de a-și da seama **cine este...** Nemții îi spuneau că, deși neamț, nu pare a fi de-al lor, iar intuiția îi spunea că au dreptate, fără să-și explice din ce motiv anume. Era, deci, un **altceva** fără să înțeleagă natura acestei diferențe... L-am întrebat dacă nu cumva este **român** deci **vlah**, ceea ce l-a uimit și l-a tulburat! Nu-i spusese nimeni despre aceasta ipoteză, iar ideea că românilor li se spunea odinioară **vlahi**, că sunt răspândiți pretutindeni prin Balkani, dar și în Panonia, Peninsula Istria și chiar mai încolo, în Mittel-Europa, nu o mai auzise niciodată. I se părea absurd și, de fapt, ca un fel de poveste de Halima. Atunci, am stat mai bine de o oră și i-am explicat toate aceste realități de **istorie paralelă** care îl fascinau, străduindu-mă să înțeleg din ce motiv omul părea de la un minut la altul mai tulburat și mai emoționat. Emoția lui mă tulbura și pe mine. Vedeam cum îi apareau în fața ochilor lumi peste lumi insondabile dar bănuite, chipuri, peisaje și alcătuiți ce se confirmau într-un fel ciudat, câteodată, prin chiar propozițiunile rostite când și când și unde impresia că așa trebuie să fi fost apăsătoare. Îmi plăcuse mai cu seamă formula ce îl însemna pe **Ioniță Kaloian** în chip de **rex Blachorum et Bulgarorum**, pe care o repetase de multe ori, încântat nu atât de rezonanța vorbelor ci de gândul unei mari împărțiri posibile. I-am promis atunci că îi voi căuta documente și am și făcut-o. Nici nu a fost greu, la drept vorbind, căci noi avem - fără să se evoce însă la suprafața socială - izvoare suficiente, despre care alții de bună seamă că nu știu nimic și ne dau nouă, ignorând marea

noastră veche și răspândire, locul minor ce ni-l propunem singuri. Rând pe rând, am adunat **cercetările lui Theodor Burada despre românii din Valahia Morava, despre vlahii din Silezia și Galiția, despre pastores Romanorum din Pannonia și Rhaetia; apoi, scrisori ale Papei Inocențiu al III-lea despre Blachi și adnotări ale lui Simon de Keza și ale Notarului Anonim despre vechimea acestei populații care, dacă nu ar fi fost de prin partea locului, ar fi însemnat că a căzut din cer. Le-am adunat și fiindcă îmi vorbise, în două rânduri, prin telefon despre această temă stăruiind să mai adaugăm ceva în această materie, i le-am și dat... Ar fi greu de descris tulburarea nouă ce i-am adus-o și aceasta nu atât fiindcă, așa cum și spusese ceva mai înainte, purta însuși **numele Tribului** ci fiindcă, în înșiruirea de așezări de Vlahi de pe lângă Lacurile Mazuriene, evocate într-o copie după un studiu cu mare vechime, identificase și numele satului de unde plecaseră acum cam o sută de ani și **ai lui** către Germania. O Germanie unde, astăzi, toți cei ce se chemă **Blach** știu că între ei sunt rude de sânge și izvorăsc din **același Moș** și, cum zice cronicarul, **de colo cura**. Episodul acesta m-a îngândurat într-un anumit fel. Ce secret al alcătuirii există în fiecare dintre noi și ce voci neauzite de altcineva ne face să recunoaștem scene, înfățișări și părți de cuvinte care nu le-am văzut și nu le-am auzit niciodată, noi, în cursul vieții noastre? Să existe, astfel, o memorie a tiparului care participă și aceasta la felul cum ființa noastră trecătoare se orânduiește și încearcă a se defini mai mult dincolo de **trăitul** direct și de cuvintele ascultate? Poate că așa și este, de fapt, și nouă doar ni se pare că mai mult decât ceea ce știm prin experiență nu există și nici nu poate exista.”**

Am fost impresionat de informațiile prezentate în scrisoarea acestui domn, fapt care m-a făcut să continui dezbateră pe tema etnonimului de BLAH. Iată și relatarea mea:

Stimate domn! Mi s-a părut foarte interesantă corespondența primită de la dumneavoastră în legătură cu originea numelui de familie a domnului W. Blach. Am citit-o cu atenție, fapt care m-a provocat și tentat să-i aduc câteva completări.

Îmi prezentați deci, o așa-zisă „fabulă”, care de fapt, după cum o numiți dumneavoastră, este „un document de viață incontestabilă, în simplitatea ei ce ascultă numai de legi necunoscute.” Așa o fi!? Mie mi-a plăcut! Mi-a fost chiar de folos. De ce? Deoarece am început să caut prin memorie și prin cărți (cărțile din biblioteca mea) materiale care aveau o oarecare legătură cu cuvântul „**Blach**”, etnonimul la care vă referiți. Deci am mai învățat ceva, am mai acumulat ceva! Nu poți comunica cu un om dacă nu ai limbaj comun! Și iată ce am găsit despre ceea ce îmi scrieți, despre numele aceluia domn german, **Herr Blach**, care întradevăr poate avea legături „strămoșești” cu vlahii. Exista pe vremuri în orașul Oradea un mare

autodidact, un erudit, pe nume Alexandru Pele. L-am cunoscut! Era o personalitate cu o cultură atât de vastă încât ar fi trebuit să i se ridice o statuie și să fie pus alături de marii analiști-gânditori ai neamului românesc. Predominante pentru creația acestuia sunt studiile științifice pluridisciplinare, dintre care amintesc :

Literatură:- Moartea fantasticului – Editura Lumina, Oradea, 1994 – eseu distins cu premiul special al juriului, Craiova, 1976

- **Miorița** – Revista „Omu”, Pitești – Cronică ancestrală a permanenței românești

- **Povestiri științifico-fantastice** – Invitat la cel de al III-lea Congres European de literatură științifico-fantastică de la Poznan (Polonia), 1976, unde delegația română condusă de Ion Hobana, s-a bucurat de un real succes. - **Cerul cuvântului, poezii** – Editura Abadaba, Oradea 1997-

Eseuri, schițe, poezii, articole, reportaje, antologii (publicate în diferite reviste din țară și de peste hotare)

Istorie:- Banatele – Formațiuni prefeudale românești-Migrația ungurilor – 31 de episoade în revista „Crișana Plus”, Oradea- **Românii din Atelkuz în secolul IX** – Revista „Noi Tracii”, Italia, 1989- **Continuitatea dacoromână în izvoare străine sec. VIII î.Hs.- Transnistria – Terra Blachorum** – Revista Crișana-**Lingvistică:- Etonimele românilor – VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric** – Editura Abadaba, Oradea, 1996

- **Perenitatea elementelor dacoromâne** – Revista „Cele Trei Crișuri”, Oradea (mai multe episoade)-

Demografie:- Vidul demografic și matematica – Revista „Bihorul”, Oradea (mai multe episoade) **Politică:-**

Hermeneutica unei declarații comune – Revista „Crișana Plus”, Oradea- **Mihai Viteazul la Oradea** – Revista „Crișana Plus”, Oradea- **Regiunea Eurocarpatică –**

capcană politică - Revista „Crișana Plus”, Oradea-**Tehnică:-**

Aspecte privind comportarea unor elemente de beton armat la acțiunile agenților chimici specifici întreprinderilor de obinere a aluminei – Vol III, Comportarea în situația construcțiilor, Editura INCERC, București, 1986

Comunicări științifice mai importante:- Elemente lexicale dacoromâne în limbi ale antichității (mileniile III-I î.Hs.) – Pitești, 1986- **Limba – mijloc de cunoaștere a preistoriei românilor** – Curtea de Argeș, 1985- **Toponime și patronime dacoromâne** – Curtea de Argeș, 1985-

Cărțile și scrierile lui Alexandru Pele, au început să fie căutate nu numai de intelectualii orădeni ci și de oamenii de specialitate români (și chiar străini) fiind folosite ca materiale de studiu și referință, pentru elaborarea unor lucrări științifice cu aceeași tematică. Din păcate, Alexandru Pele a murit tânăr. Ne-a părăsit pe la începutul anilor '90. Creația sa, vastă pentru epoca în care a fost realizată, îl definește ca scriitor, eseist, poet și om de știință (Membru al Asociației Oamenilor de știință din România) cu toate că nu-și câștiga pâinea în domeniul intelectual,

fiind doar un simplu tehnician de mine. Alexandru Pele supraviețuiește prin fiica sa Adriana Țâmpău-Pele, literat, patroana editurii ABADABA, din Oradea, înființată la începutul anilor '90 cu scopul de-a edita manuscrisele tatălui sau.

Am făcut această digresiune, poate puțin cam lungă, pentru a vă prezenta un cercetător român de valoare excepțională, specializat în subiectul pe care l-am abordat împreună în aceasta corespondență, adică acela de analiză a etnonimului „BLACH”. Posibil ca unele enunțuri și cercetări referitoare la aceasta temă le cunoașteți, dar pentru subsemnatul este benefic pentru a mi le reînprospăta în memorie.

Am să mă opresc deci, la cartea lui Alexandru Pele, **„Etonimele românilor - VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric”** lucrare pe care o pot numi unicat, în privința studiilor făcute cu privire la apartenența noastră la gruparea valahă. Extraordinar de bine documentat, pe parcursul a 197 de pagini, ni se prezintă o valoroasă cercetare în domeniul glotologiei evolutive. Abordarea de către autor a unui mod diferit de citire a termenilor străvechi „VALAH” și a variantelor sale, relevă un adevăr fundamental: originea comună a popoarelor tracice de limbă română cu cea a popoarelor semitice. Autorul ne mai atenționează în prefața cărții că: *„Sfera lingvistică atotcuprinzătoare a acestor elemente lexicale nu ne mai permite să mai împărțim, după noi criterii pseudo-științifice, familiile de limbi indo-europene și afro-asiatice, căci în realitate sunt MESO-SEMITICE sau româno-semitice. Aceasta este și prima diviziune a limbii unice până la Turnul Babel, amintită în Vechiul Testament...”*

„Etonimele românilor - VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric” este un studiu cu un pronunțat conținut filologic, lingvistic și istoric. Autorul folosește cu precădere metoda pluridisciplinară concomitent cu analiza structurală a elementelor lexicale, depunând o deosebită atenție pe evoluția limbii și a factorilor geoantropici de-a lungul unei mari perioade de timp.

Revenind la subiectul care a creat această analiză, adică a cea a numelui de „BLACH”, nume neuzual pentru a fi purtat de un nativ german, cu adânci rădăcini strămoșești (cred!) în acele locuri, găsim la pagina 59 a cărții lui Alexandru Pele următorul enunț având numărul 37:

„BLAH. Sub această formă de BLAH, una dintre cele mai vechi, sunt cunoscuți strămoșii noștri de pe Nil, din regiunea Alexandriei, întrucât impozitul fiscal de aici era bazat pe o lege care se numea BLAHOON NOMOS, dar și BLACHENNOMIUM. /...BLACHON, un derivat arhaic ne indică sensul augmentativ, deci mai mare decât termenul de bază BLAH, așa cum BALATON este mai mare decât BALAT, sau BLASCON decât BLASC, ultimul fiind amintit de Ptolomeu. /...BLACHI ac pastores Romanorum sunt menționați de Anonimus în Panonia chiar la venirea triburilor migratoare ale maghiarilor în această regiune a

Dunarii de Mijloc. /...Prin urmare, în anul de grație 896 d.Hs. Pannonia era locuită și de români, numiți atunci, dar și mai târziu și cu etnonimul BLACHI. /...O altă țară românească numită BLACHINA este menționată de Godefredus din Viterbium (c.1120), fiind situată în apropierea Constantinopolului. /...Împăratul Ioniță, al Imperiului româno-bulgar, din dinastia Asăneștilor (1197-1207) a purtat și supranumele de BLACHUS. ...Laurentius Toppeltinus (Töppelt) (1641-1670), erudit sas din Mediaș, în lucrarea *Origines et occasus Transylvanorum*, spune că în limba sașilor, românii sunt numiți BLAHI (**d'BLACH - nostra lingua Dacica**). /...numele de BLAH este cunoscut și la aromânii din Balcani, chiar mai târziu când întâlnim numele de familie BLAHAVA, la 1825, de o vechime importantă, acesta fiind compus din **BLAH + AVA (tata)**. /...în Cehia un mare filolog contemporan cu Nicolae Iorga purta numele de Ion **BLAHOSLAV**. Avem, așadar, adusă până la contemporaneitate această formă a etnonimului **BLAH**, cu toată împotrivirea preopinenților continuității românilor în arealul lor autohton euro-afro-asiatic."

Îmi pun totuși o întrebare, care de fapt mă framantă destul de mult? Cum or fi ajuns „blachi” (vlahi) atât de departe, adică în apropierea Lacurilor Mazuriene, care sunt situate în nordul Poloniei, locul de unde se trag strămoșii domnului Blach? Există trei posibilități: prima - să fi ajuns acolo în urmă cu mai bine de două mii de ani, demonstrând că vlahii au populat multe regiuni ale bătrânului continent. Termenul „vlah”, spune Al. Pele în carte lui: „este mult mai vechi decât apariția în lumina reflectoarelor istoriei a celților, despre care știm încă prea puțin... vechimea acestui termen (vlah n.a.) se pierde în rădăcinile preistoriei, respectiv în faza protolimbii monosilabice incipiente”. Oare o fi adevărată legenda „**GEABELILOR**”, trib de beduini, care trăiesc pe Muntele Sinai, în preajma mănăstirii „Sfânta Ecaterina” a căror origine este destul de controversată? Aceștia au trăsături diferite de ceilalți arabi, ba chiar și cuvinte aparte în dialectul lor. **Geabelii** afirmă că sunt de origine română și se trag din VLAHI! (Aurora Peșan, „*Valahii de pe muntele Sinai: legendă sau adevăr pierdut?*”, Revista electronică AGERO, aprilie 2006). Poate la originea cuvântului „geabel” stă o sintagmă, formată din **gea+blah=geablah**, unde prin ușoare schimbări de pronunție, aproape neobservate pe parcursul timpului, prin înmuiere, se ajunge la *geableh*, *geabeh*, sau *geabel*. Deci prin denumirea dată geabelilor ar putea fi definiți blahii plecați în lume („Gea” reprezentând Pământul). Discutând despre acest caz, nu poate fi valabilă și la subiect teoria lui Alexandru Pele cu privire la limbile meso-semitice sau româno-semitice? Greșesc oare?

A doua posibilitate ne-o oferă Al. Rosetti, care citându-l pe istoricul maghiar Schwarz Zsigmond, spune că paronimul „vlah” ar fi fost transmis restului Europei de gepizi, populație germanică din Dacia, care transmite,

zic eu, ar fi influențat inclusiv populația prusacă din nordul Poloniei.

A treia variantă ar fi, că strămoșii domnului Blach, să fi migrat mai recent, din părțile noastre. Se știe că relațiile domnitorilor din Moldova erau foarte bune cu Polonia, ajungându-se chiar până la relații cu țările baltice, cu care au făcut schimburi comerciale, importând chiar tactică de război și influențe inclusiv în construcția de cetăți (vezi lucrarea mea „*Dezvoltarea arhitecturii în perioada de domnie a bincredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt*”, capitoul „*Construcții de apărare*”). Posibil că traficul s-a făcut în ambele sensuri și în acest caz un oarecare Vlah sau Blah a ajuns să se stabilească în acele locuri. Apoi schimbarea din Vlah sau Blah în Blach a fost ușoară datorită influențelor impuse de limba „germanică”, limbă cu o accentuare mai dură, în care pronunțarea cuvântului Blah ia forma Blak sau mai palatizat, Blach.

O altă întrebare care mi-o pun! Nu erau acești **blachi** diferiți de rasa germanică? Nu erau puțin mai închiși la culoare? Nu cumva erau numiți și „Blacki”, adică negri? Nu de-acolo își trage originea cuvântul englezesc „black”? Dicționarul etimologic al limbii engleze ne demonstrează că așa este! Ba mai folosește pentru definirea noțiunii de negru și varianta „**blah**” importată (sic!) din *Old High German* (vezi Merriam-Webster Dictionary, G. & C. Merriam Company Publishers, Springfield, Massachusetts, USA, 1966, pg. 87). Încercând să tăiem firul în patru, ne punem întrebarea dacă grupajul onomatopeic englezesc „**Blah, blah, blah**” nu își trage cumva originea, nu din instabilul cuvânt spaniol „*hablar*” ci de la porecla dată acestor *oameni negricioși*, adică a **blackilor** (blachilor, sau blahilor), sau mai precis din persiflarea pronunției repezi a vorbirii acestora, care neînțeleși de către anglo-saxoni, erau luați în derâdere că limba lor este un fel de „*blah, blah, blah*”!

Oare acest domn Blach nu este cumva brunet, cu un ten mai închis la culoare decât germanul acela „blond”, ca spicul grâului și la păr și la piele, pe care îl știe toată lumea? Interesant este faptul că și regretatul scriitor francez de origine română, Virgil Gheorghiu, în romanul său „*Ora 25*” îl prezintă pe personajul principal Ioan Moritș (Johan Moritz, interpretat de Anthony Queen în filmul cu același nume), un țăran originar din creuzetul multinațional al Transilvaniei, incert ca naționalitate, care pe parcursul cărții se metamorfozează din român în evreu, apoi în maghiar, ca până la urmă să fie declarat cu mare tam-tam de experții lui Hitler cel mai autentic reprezentant al rasei ariene, cu toate că acesta are înfățișarea unui „german” brunet, cu trăsături închise la culoare și total diferit de neamțul de rând! Deci în concluzie, de ce nu ar putea fi și Her W. BLACH, un VLAH, sau un ROMÂN?

-----
* Este vorba de domnul profesor dr. Artur Silvestri, scriitor, istoric și promotor cultural.

ÎNTOARCEREA LA METAFORĂ

- Recenzia unei antologii lirice
excepționale -

Liliana MOLDOVAN

Cu o operă poetică extrem de vastă cuprinzând 24 de volume, scriitorul Al. Florin Țene, a luat decizia de a selecta câteva din creațiile sale poetice definitive și le-a așezat într-o antologie lirică de excepție care include poeme de o mare performanță creatoare apărute într-o perioadă lungă de timp între anii 1974-2022. „Antologia «Întoarcerea la metaforă» dă ocazia cititorilor să călătorească în timp, cu 50 de ani în urmă, și să retrăiască alături de poet cele mai frumoase amintiri prinse în buchete stelare ce-și răspândesc lumina dincolo de vreme.”- după cum stabilește Johnny Ciatloș Deak în nota editorului.

Cartea, apărută anul 2023, în condiții grafice deosebite, la editura Globart Universum din Montreal, oglindește traseul literar al autorului dezvăluind particularitățile fundamentale ale citadelei poetice ridicată de Al. Florin Țene. Antologia este concepută ca o expoziție de vitralii multicolore mustind de metafore, de expresii lirice debordante, pe care le privești fermecat trecând de la o etapă creatoare la alta, ca și cum ai traversa saloanele unui muzeu de poezie. Cititorul care privește exponatele, devine într-un fel, martorul înălțării fortăreței lirice a autorului care și-a publicat prima poezie în adolescență pe când era elev în clasa a IX-a la Liceul Teoretic din Drăgășani.

Fidel unor principii lirice potrivit cărora fiecare compoziție poetică trebuie să se întrupeze, cu responsabilitate și ardoare, din preafrumoasa și generoasa sevă a limbii române, Al. Florin Țene dă dovadă o energie creatoare nestăvilită fiind înzestrat cu un har poetic unic, adânc, de o mare

finețe expresivă. Sau după cum scrie editorul și scriitorul Johnny Ciatloș Deak în textul introductiv al volumului : „Prolificul scriitor Al. Florin Țene își trage seva puterii de creație din nesecata esență culturală și spirituală a sufletului românesc care reprezintă forța sa regeneratoare. Se observă în poezia domniei sale acea stare emoțională dorită, o chemare spre acasă, printr-un dor cu înalte valențe spirituale simțit și trăit.” (p. 7).

Dorul după înaltele valențe spirituale dobândit în 1974, când a publicat volumul de versuri „Ochi deschis” nu l-a părăsit niciodată pe scriitorul Al. Florin Țene, dimpotrivă, acest dor s-a amplificat în toate cărțile de versuri pe care le-a scris și ale căror extrase poetice se regăsesc în antologia de autor apărută în 2022 la editura canadiană. În urma selecției poemelor care alcătuiesc volumul „Întoarcerea la metaforă” s-a născut o foarte concisă istorie a creațiilor lirice ale poetului născut la Drăgășani și stabilit la Cluj. Parcurgând capitolele din carte devenim martorii progresului său creator așa cum s-a reflectat acesta în operele : „Ochi deschis” (1947), „Fuga statuiilor” (1979), „Nucul dintre două veacuri” (1996), „Vitraliile mării” (1997), „Să ne unim mâinile prieteni” (1997), „Confesiunile unui navigator pe uscat” (1998), „Moment poetic” (1998), „Cerule meu de hârtie”(2001), „Cina cea fără de taină” (2006), „Antologie de poezie românească” (2008), „A șapte zi după Artur” (2009), „Sonată pentru creșterea ierbii” (2010), „Răbdarea pietrei” (2011), „Paznic la o pisică și un cățel”(2011), „Sămânța din interiorul Cuvântului” (2012), „Germinația cuvântului de sub zăpadă” (2012), „Contemporanul meu Iisus” (2012), „Călciul vulnerabil al mării” (2012), „Emirate de gânduri” (2013), „Concert în lipsa mea” (2013), „În genunchi mă-ntorc la Vers” (2014), „Platanii visează veșnicia” (2015), „Punte printre cuvinte” (2015), „Întoarcerea poetului” (2022). Antologia cu selecțiile din volumele mai sus amintite, se desfășoară pe 24 de capitole ilustrând o tematică variată care include poeme de factură filosofică, poezii de dragoste, creații religioase, pasteluri neasemuit de frumoase, introspecții lirice referitoare la soarta poetului și a poeziei. Relevant este faptul că intrarea în carte se face, nu întâmplător, prin intermediul unui motto semnat de scriitorul Ionuț Țene, care se referă tocmai la

magnificul destin al poezilor dintotdeauna: „Poetul este o poartă spre transcendent și un curtezan neobosit al nemuririi. Oricum el este «altceva» decât ceilalți – primus inter pares – și vrea să se zeifice.”

Pe tot parcursul celor peste 60 de ani de creație în domeniul literaturii române, de la publicarea primei poezii și până la conceperea celor mai recente volume de versuri, președințele Ligii Scriitorilor din România a transformat gândirea poetică într-un modus vivendi. *„Poetul-verbul unei abateri de la firesc/ Poartă sub aripi visul îngeresc,/ El este și ploaie, secetă și duh,/ Pasăre măiastră rătăcind prin văzduh//”* („Abatere de la firesc”)

Căutându-se mereu pe sine, interogând lumea înconjurătoare, raportându-se la oameni și la istoria lor, autorul antologiei „Întoarcerea la metaforă” este mereu altfel, este același mereu. Domnia sa reușește, cu măiestrie, să folosească puterea cuvintelor care inspiră și încearcă să surprindă miracolul vieții, al lumii și al luminii, îmbogățind cărarea veșniciei cu poeme nemuritoare, cu metafore, personificări, epitete, inversiuni și expresii poetice construite cu râvnă și har. Gândurile, sentimentele, reacțiile, credințele, interogațiile și convingerile literare, existențiale și poetice pe care le împărtășește, astăzi, cu publicul deschis spre poezie, reflectă o mare putere de persuasiune și o uluitoare forță creatoare.

Viziunea poetică asupra lumii nu este accesibilă decât scriitorilor înzestrați cu capacitatea de a zbura pe firmamentul imaginației, examinând, de acolo de sus, orizonturile lumii și ale omenirii, îmbogățindu-le cu nestemate lirice uimitoare, inexistente până la ei. *„El este acela care scrie,/ Cel ce dictează este un destin,/ Dacă salvăm din rană o poezie/ O semnează el, cel anonim.”* („Cei doi din mine”)

Dar, Al. Florin Țene, nu mai este demult un anonim iar, atunci când scrie, poetul devine generos cu sufletele cititorilor pe care îi împărtășește cu modul său unic de a celebra frumusețea anotimpurilor și a naturii înconjurătoare așa cum procedează în poezii precum : „Debutază toamna”, „Amurg de vară”,

„Nucul dintre două veacuri”, „Farmec”, „Teascuri de struguri”, „Întoarcere”, „Somn neliniștit”, „Eternitatea dorului de mare”, „Memoria toamnei”, „Anfora de cuvinte”, „În toamnă vibrează un menuet”, „Călcâiul vulnerabil al mării”, „Vibrația de lumină a lunii”, „Insolație”, „Cântecul de vară”, „Despre...”, „Dincolo de rama tabloului”, „Legendă”, „Platanii visează veșnicia”, „Din picăturile de rouă”, „Balada Oltului” și altele.

Al. Florin Țene, folosește limbajul poeziei pentru a creiona portretele părinților și a se reîntoarce spre imaginea mamei, transliterând în glas poetic miracolul copilăriei, revenind neobosit și constant la magia tinereților îndrăgostite. *„S-a întors poetul pe strada copilăriei/ Și e o altă adresă pe casa lui/ bronzul toamnei sună în frunza viei/ și galbenul scrisorilor a trecut în gutui.”* („Poetul”)

Excepționale poeme creează autorul în jurul ideilor de divinitate, credință, patrie și dor. Poeziile sale de dragoste abundă în imagini pline de puritate care îmbracă în metafore îngerești chipul femeii universale, dar mai ales, chipul doamnei Titina Țene, care i-a fost mereu alături și cu care împărtășește pasiunea pentru creația poetică. Ingenios zămislite sunt versurile utilizate pentru a surprinde esența și misiunea poeziei. Într-una dintre scrierile incluse în acest volum, autorul se întreabă câtă poezie a mai rămas în noi și constată că „poezii nu mor niciodată” chiar dacă „își îngroapă poemele” pe maluri abrupte, știind că vorbele lor sunt „mai pline” și inimile lor mustesc de „vulnerabile” și trainice emoții. *„... așa au apărut Poezii/ cu ritmurile în sânge,/ dansul sacru al universului ce plânge,/ din lacrimi îmbină versuri/ pe care le șlefuiesc până ce devin lumină.”* („Geneză”).

Cu volumul „Întoarcerea la metaforă”, Al. Florin Țene ne invită să pășim în universul său liric prin intermediul unor poeme revelatoare pentru opera sa literară. Reîntorcându-se la puritatea și frumusețea gândirii lirice, scriitorul reușește să demonstreze că lira poeziei, atinsă de veșnicie, deține cheia vindecării sufletelor zburcinate și însingurate, iar cei care îi ascultă glasul învață să se bucure din nou de viață pătrunzând dincolo de dimensiunea banală, încrâncenată și falsă a societății actuale.

GEORGE CIULPAN- DOCTRINA LUI EMINESCU - UN STUDIU INEDIT?

Ionel NOVAC

Nu cu mult timp în urmă, un cunoscut, anticar de profesie, mi-a oferit spre cumpărare o „carte-manuscris”, așa cum mi-a relatat la telefon, găsită de el prin podul nu știu cărui „furnizor”. Cum prețul solicitat mi s-a părut prea mare, eram gata-gata să renunț, până ce acesta mi-a spus că este vorba despre o carte referitoare la publicistica lui Mihai Eminescu. Autorul (sincer, nu auzisem până atunci despre el) și titlul cărții nu îmi spuneau mare lucru, am decis să o cumpăr, fiind vorba, totuși, de un studiu dedicat lui Eminescu.

Zis și făcut, curând am și intrat în posesia acesteia. Ceea ce m-a atras încă de la prima vedere a fost coperta cărții, mult asemănătoare cu cele apărute la Editura „TIPO Moldova” din Iași: fondul roșu, peste care au fost lipite titlul (George Ciulpan – Doctrina lui Mihail Eminescu) și fotografia poetului (o reproducere după cea de-a doua fotografie cunoscută, realizată de Franz Duschek la București, în 1878). Ba chiar, pentru moment, am crezut că este vreo ediție anastatică tipărită de respectiva editură...

Revenit acasă, după mai multe răsfoiri pagină cu pagină, am început căutările pentru a afla câteva măcar date despre carte și autor. Date care, după mai multe zile de verificări și cercetări (internet, bibliografia Eminescu, biblioteci) nu s-au dovedit a fi prea generoase, dar care au permis conturarea câtorva idei.

George Ciulpan s-a născut în localitatea Vânători din județul Mehedinți (din păcate, încă nu am reușit să aflu data nașterii și nici pe cea a decesului)(1). După absolvirea studiilor gimnaziale și liceale, acesta și le-a continuat în domeniul economic, pe care le-a încununat, peste câțiva ani, cu o teză de doctorat în economie politică (februarie 1944). Comisia de doctorat a fost condusă de academicianul Victor

Slăvescu, la acea dată profesor universitar la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale (astăzi Academia de Studii Economice) din București.

Rămas în Capitală după terminarea facultății, George Ciulpan lucrează la Societatea Generală de Gaz și Electricitate, cochetează cu Mișcarea legionară și publicistica, numărându-se printre colaboratorii revistei „Lumea Nouă”(2). În anul 1939 este trimis ca „reporter” în zona sa natală, unde, aflându-se că va scrie despre locuitorii satului, este privit cu circumspecție de către consăteni(3).

Revenit la București, după război a lucrat la secția de „citro” a Intreprinderii de Produse Alimentare, situată la acea vreme pe str. Avrig, nr. 7. În paralel, și-a continuat cercetările legate de ziaristica și publicistica lui Mihai Eminescu, îndeosebi cea din domeniul economic. Fapt pentru care rămânea la birou după orele de serviciu, până seara târziu, să studieze și să analizeze pe îndelete conceptele și scrierile economice ale acestuia(4). Ba, mai mult, timpul liber și-l petrecea la Biblioteca Academiei, unde șeful secției manuscrite îi punea la dispoziție caietele eminesciene. În aceeași sală de lucru unde „criticul și academicianul Perpessicius, cu lupa în mână, făcea o treabă paralelă, cercetându-i poezia marelui poet, vers cu vers”(5).

După absolvirea facultății, George Ciulpan publică, în anul 1937, volumul „Satul românesc”, tipărit la Tipografia Ziarului „Universul” din București(6). Dedicată „Eroilor Ion I. Moța și Vasile Marin”, cartea este prefațată de Mihail Manoilescu, care afirma că el cunoaște cartea și pe autorul ei de la „acel admirabil și neuitat congres al studenților olteni care s-a ținut sub președenția mea la Turnu Severin, în august 1936, [unde] d. George Ciulpan și-a expus pentru prima dată în public gândurile sale despre satul românesc. Și am fost cucerit de originala și de adâncă sa concepție despre sat”.

Având 192 de pagini, cartea este structurată pe 11 capitole, dintre care în penultimul, „Eminescu, drumeț prin satele uitate de oameni”, susține că acesta, „... spre deosebire de sămănătoriști, ori poporaniști, cari i-au urmau mai târziu, se situa pe un plan de înțelegere mai înalt pentru nație, dar mai aproape de popor. Se găsea în el”.

După ce face o succintă trecere prin publicistica eminesciană legată de sat și locuitorii săi, concluzionează: „Pe acest fir al considerațiilor, Eminescu, după ce cunoaște

satul, toate nevoile din el, «începând în cruciș și-n curmeziș până în Tisa și în Dunăre», se adună personalitatea lui. Concepțiile lui structurale rămân valabile pentru omul și vremea noastră, dar, mai mult, ele nu vor părea învechite generației de mâine. Ideologia geniului Român este circumscrișă în etnicul nostru, rădăcinile și le-a înfipt adânc în pământ, care un răspuns destinului care îi cere lui Eminescu să scoată în lumină, clară, fiziologia unui popor încercat în destul”(7).

Coperta a patra a cărții informa cititorii că autorul are în pregătire alte două lucrări, romanul „Semn din veac” și volumul de eseuri „Destin românesc și sens universal”. Tot în anul 1937, George Ciulpan publică broșura „Electrificarea satelor”, apărută la Editura „Universul”, cu o pregață a ing. N.G. Caranfil. Pe pagina interioară a cărții sunt menționate lucrările autorului, cea apărută deja („Satul românesc”), dar și alte trei viitoare apariții editoriale (cele două menționate la precedenta carte, plus studiul „Declinul liberalismului economic și noua economie dirijată”).

În anul 1940, George Ciulpan este din nou prezent în librării, de această dată cu volumul „Europa Turnul lui Babel”, apărut la Editura „Cartea Românească” (92 pagini). În plin război (1943), lui George Ciulpan îi este publicată o altă broșură, „Conceptul filosofic și politic al statului în dialectica lui Eminescu”, de numai 32 pagini, apărută la Institutul de Arte Grafice „Lupta - N. Stroilă”(8).

În 1944 George Ciulpan termină romanul „Amintiri despre satul uitat”, dedicat „profesorului Nicolae Șt. Ruican și tuturor celor care am visat sub stele la Vânători - Mehedinți”, dar nu mai reușește să îl publice. Evoluția evenimentelor ulterioare celui de-al doilea război mondial, ca și opțiunile sale legionare, par să cântărească greu în ochii reprezentanților noului regim politic, astfel încât romanul va rămâne în manuscris. Soartă pe care o va avea și spre sfârșitul anilor 1970, în ciuda unui referat favorabil care propunea tipărirea acestuia(9). Un destin similar, posibil din cauza aceluiași motive de simpatie legionară, îl va avea și cartea „Doctrina lui Mihail Eminescu”, finalizată în 1970, după „o cercetare care durează de peste două decenii – întreruptă și reluată, apoi iar reluată după o altă întrerupere, - iată-mă cu acest studiu pe care în februarie 1944 l-am comunicat drept teză de doctorat” (10).

Exemplarul pe care îl dețin are 511 pagini, format A4, este dactilografiat pe o singură parte și include 27 de fotografii alb-negru și sepia, reprezentând diverse reproduceri executate de autor. Dintre acestea, atrag atenția fotografia care reprezintă o imagine îndepărtată a Spitalului din Pantelimon în care a fost internat Mihail Eminescu, cea a academicianului Victor Slăvescu, precum și fotografiile autorului la mormântul poetului și cercetând manuscrisele Eminescu la Academia Română.

Cartea este legată și are coperta cartonată, îmbrăcată în pânză roșie, peste care au fost lipite a doua fotografie a poetului și o etichetă cu numele autorului și titlul, scrise cu majuscule (George Ciulpan – Doctrina lui Mihail Eminescu).

Structurată pe două mari părți, are următorul cuprins:

- Prefață, Introducere (Secolul al XIX-lea românesc, la jumătatea căruia vine pe lume Mihail Eminescu)

- Partea întâia (Sociologia și filozofia statului, cu șase capitole: Perspectiva unei vieți de zbucium și geniu, Fantastica aventură în cultura românească, Conceptul filozofic și politic al statului în dialectica lui Eminescu, Realitățile sociale ale românismului văzute de Eminescu, Demonstratia potrivit căreia statul este o personalitate, Alte idei eminesciene despre structura societății românești)

- Partea a doua (Postulatele doctrinei neatârării noastre, cu opt capitole: Economia națională, Munca și teoria socială a compensației, Cestiunea agrară, Protecție pentru „copilul industriei naționale”, Priviri critice asupra negoțului și finanțelor românești, Problema inferiorității noastre economice, ca țară agrară față de statele occidentale, ca țări industriale, Politica noastră externă, Doctrina marelui răzvrătit) și Bibliografie.

Printr-o fericită întâmplare, autorul a păstrat între filele manuscrisului răspunsul primit de la Editura Științifică și Enciclopedică, careia i se adresase pentru a-i fi tipărit. Astfel aflăm că George Ciulpan se mai adresase editurii și în februarie 1978, dar și atunci, ca și acum, răspunsul acesteia a fost negativ: „Răspundem ofertei dvs. înregistrată sub nr. 3441 din 1 aug. 1979 și vă comunică că editura noastră nu are condiții să publice lucrarea «Doctrina lui Mihail Eminescu», lucru pe care vi l-am comunicat și în luna februarie 1978 când ne-ați mai oferit cartea”(11).

Pe parcursul cercetărilor efectuate nu am reușit să aflăm dacă autorul a reușit să-și publice sau nu cartea la altă editură, dar înclin să cred că răspunsul este negativ. Ar fi trebuit să apară menționată într-unul dintre cele trei volume din „Mihail Eminescu, Opere, XVII”, Bibliografie, apărute la Editura Academiei Române (1999 și 2008), care acoperă perioada 1866-1989(12) sau în volumul „Mihail Eminescu – Bibliografie adnotată 1990-2005 (cu o Addendă la perioada 1866-1989)”. Nu am găsit însă vreo mențiune despre ea în niciunul din aceste volume și nici în „Bibliografia” din 1976(13).

Lipsa oricăror date referitoare la carte (cel puțin până în prezent) mă determină să cred că „Doctrina lui Mihail Eminescu” nu a văzut vreodată lumina tiparului. Probabil din cauză că autorul, George Ciulpan, mai purta încă stigmatele apartenenței sau afinităților sale față de doctrina legionară ori cine știe din ce alt motiv.

Cu ani în urmă, un binecunoscut eminescolog susținea, în mod întemeiat, că orice rând scris de Eminescu trebuie publicat și făcut cunoscut publicului larg. Parafrazându-l, apreciez că și orice carte sau studiu despre acesta trebuie adus la cunoștința celor interesați de opera eminesciană, indiferent de concepțiile ideologice sau de apartenența politică a autorului. În această situație se află și cartea lui George Ciulpan, care ar trebui publicată, dacă s-ar găsi un editor interesat. Bineînțeles, cu respectarea tuturor condițiilor care decurg din legea privind drepturile de autor...

FUGIND sau Acasă, cândva, cu Mircea Horia Simionescu (niște file de jurnal)

Ion Iancu VALE

Continuare din numărul trecut

*

Stimate domnule M.H.S.,

Încep prin a-mi cere scuze pentru meschinul fapt de nu-mi fi onorat până în prezent datorită ce-o am la dumneavoastră, dar vă asigur că nu am uitat de ea...

Vă scriu de data aceasta din Somova, o localitate în apropierea orașului Tulcea. Iată că destinul meu de hoinar m-a adus și-n mirificul univers al Deltei. Tabăra noastră se află la marginea localității și de lângă ea începe balta. Ea, tabăra, este pustie până la începerea campaniei geologice (în aprilie). Din toamnă aici nu se găsește decât un om, care are grijă să nu-i fie deranjată solitudinea.

De două săptămâni eu sunt cel care o face, urmând să mai stau aici încă pe atât. Viețuiesc într-o căsuță tip camp, singur și bucuros că am lângă mine caietul în care scriu, câteva cărți, un aparat mic de radio, un reșou și câteva „canțarole” în care-mi pregătesc mâncarea (ce puțin îi trebuie unui om pentru a se simți bine!). Am uitat. Mai am lângă mine un dulău negru-corb, moștenire de la băieții plecați în țară și cu care „împart bucata de pâine,,. De asemenea, e foarte prezent și vântul, care-mi zgâlțâie somnul și ușa când o uit deschisă (ieri era gata, gata să o rupă)

Dimineața când mă scol amușinez aerul, ce-mi aduce mirosuri necunoscute, mie ca muntean. Ceva tot îmi este familiar: mirosul primăverii, același peste tot, și care în curând va schimba fața lucrurilor.

Dar gata, am terminat cu sentimentalismele. Vreau, maestre, în continuare, să vă anunț că am făcut și eu pasul cel mare. Ajutat de un prieten geolog, Daniel Juverdeanu (cel despre care v-am zis

la telefon că vrea să vă cunoască), flăcău de treabă și dezinteresat ca Apolo, am predat și eu o mapă cu poezii la „Cartea românească”. Prietenul meu este un apropiat al doamnei Maria Graciov, pe care bănuiesc că o cunoașteți, și fost coleg cu fiul acesteia, poet și el. Am făcut împreună o vizită doamnei, dânsa a ascultat câteva dintre poemele mele și a reacționat salutar, după care m-a chemat la redacție, unde am predat manuscrisul, urmând a fi înmânat domnului Mircea Ciobanu. Dar, ca întotdeauna, fac lucrurile fără cap și coadă, căci nu am predat toate poemele și nici nu le-am recitat după dactilografiera pe care mi-au făcut-o niște colegi de la sediul întreprinderii. Mi-am dat seama de asta mai târziu, citind copiile, că este nevoie de unele corecturi. O să repar însă totul când o să ajung la București, doamna Graciov fiind pusă în temă de amicul meu.

Încă ceva: doamna Graciov îl cunoaște pe doctorul Răzvan Petrescu, pe care l-a ajutat și pe el la publicarea primei cărți de proză. Ce mai face Răzvan? I-ați văzut cartea? Salutați-l din partea mea dacă-l întâlniți!

Și acum despre dumneavoastră: ce mai faceți? Sper să fiți sănătos, căci este necesar a ne mai fericii cu încă alte producții literare. Ultima oară când am discutat cu doctorul Mircea Bogdan, acesta era foarte entuziasmat. Spunea că citindu-vă descoperă universuri inedite și fantastice, lucru care nu i s-a întâmplat decât citindu-i pe Dostoievski sau pe Garcia Marquez. Ce mai aveți în „atelier”? Nu v-am citit cam de mult ultimele două cărți, nereușind să le procur.

Închei. La radio se anunță un concert al Filarmonicii bucureștene. Se va cânta din Hayden și Ravel. Mamă doamne, iată-mă și meloman...

Mi s-au terminat țigările și e dezastru. Noroc că am un borcan cu chiștoace și hârtie de ziar. O să fac „penale” în seara asta, iar mâine o să dau o fugă până la Tulcea după țigări.

Afară a început iar să bată vântul și trebuie să mă duc să închid porțile, că le face praf nebunul ăsta de vant.

Noapte bună maestre! Vă doresc sănătate multă și la fel de multă cerbicie, ca și până acum, în lupta cu fața imaculată a colii de scris. La revedere!

Iancu Vale

P:S: Tot vă mai țin o țară, iertați-mă, căci iată ce zic : ...inima mea pasăre se făcu atunci / durându-și cuib sub streășina iubitei / venea primăvara.”... Același

martie 1989, Somova

LIRICE

HARRY ROSS

A fost

A fost o geană de lumină
apoi umbre au fost
întuneric beznă
așa a trecut o noapte, două
o sută
geana aceea a pierit
nelumina a strivit
ultimele sentimente
aștept acum dimineața
răsăritul
cu zîmbetu-i divin

A fost cîndva frumos
ne jucam printre stele
ba și rîdeam de ele
ne-am iubit
ne-am prețuit
crezînd că așa va fi la înfinit
eroare!
dimineața n-a mai răsărit

Revolta

Privesc cu uimire
cum revolta se naște în fire
fierbe, clocotește
pe cine rănește?
nu știi unde-i Nordul,
unde-i Sudul
mergi pe un drum încălceit
vorbind aiurea, împleticit
ce e, ce s-a întîmplat?
cineva te-a înjunghiat
sau te-a înjurat?
desigur ceva te-a revoltat
nu știi dr unde s-a ivit scînteia
știi doar că ești rănit

simți furile cum se răscolesc în tine
căutînd o victimă, un vinovat
nu contează cine

Pe unde treci

E dreptul nostru
să visăm alei străjuite
cu c brazi înalți
și ramuri tinere
mereu verzi
pasul e alert
inima ascultă cîntece de dor
ochii strălucesc vîzînd
dincolo de zare
o lume în alte culori
călăreți gonind pe cai de poveste
aducînd lumină, brațe cu flori
cuvinte înflăcărare
de iubiri încărcate

Circuitul

Între noapte și zi e un delicat hotar
pe care-l trecem cu pasul
ori alunecînd bizar
valuri de lumină
se rostogolesc peste noi,
mergînd alene, încrezători
în miezul lumii de mister
fiecare secundă
ne poate aduce noroc
ori ghinion,
întîlniri miraculoase,
surprize
ori nimic

Mereu trecem de la noapte la zi
cu aceeași speranță
și ne întoarcem în noapte osteniți
apoi reluăm circuitul
pînă la sfîrșit
cînd numai e zi, doar noapte
și noapte, și iarăși noapte
o dureroasă plecare în lumea de apoi

De ce te ferești?

De ce te ferești
să te mîndrești
cu acest pui de om
pe care l-ai purtat în pîntec
și l-ai născut,
și l-ai crescut
azi e un brad viguros
inspiră admirație,
hărnicie, mărinimie
totul este opera ta
puțin și a mea, și a lui
dar miezul din care-i plămădit
din trupul tău s-a ivit

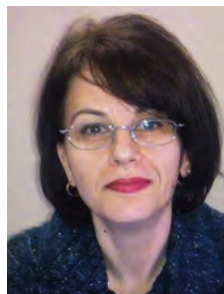
Să nu uităm niciodată meritul
unei mame, în stare să dea viață
unei alte ființe,
sacrificîndu-se pe sine
nu doar luni, ci ani nenumărați
torturată de grijă, teamă și neliniște.
Un ochi veșnic veghează,
o inimă mereu tresare,
cînd pruncul e-n durere
sau o ghiară vrea să-l omoare

Mama nu are nume,
doar chip de dumnezeire

Recenzia unei cărți

Daniela ACHIM HARABAGIU

Pe Geantă Gheorghe l-am cunoscut în anul 2018, prin intermediul rețelelor de socializare, urmărindu-i cu interes postările în care adăuga, și adaugă încă, aproape zilnic, fotografii realizate de domnia sa, în care surprinde imagini de o rară frumusețe și înalt profesionalism, pe care sper din toată ființa să le vedem adunate într-o expoziție publică, cât mai curând.

Despre autor aflăm de la el însuși sau de pe internet informații ce ne dezvăluie faptul că are rădăcinile în teleormanul lui Marin Preda, Zaharia Stancu, și mai aproape de localitatea sa natală - Dimitrie Stelaru.

S-a născut în satul Pleașov, comuna Saelele, județul Teleorman, la data de 29 septembrie 1951. Pentru școala primară și-a urmat familia în locurile în care tatăl său, cadru militar, de curând plecat la Domnul, și-a servit patria, ajungând să locuiască și să își trăiască parte din copilărie într-o casă a familiei boierești Bălăceanu – Stolnici de la Balaci, și cea mai mare parte a copilăriei și adolescenței în Baza Militară de la Deveselu. O altă parte din copilăria sa a petrecut-o la bunicii materni, la Slobozia Mândra, localitate unde își au locul rămășițele pământești ale părinților săi și locul nașterii mele, motiv pentru care îl numesc în semn de prețuire „copământen”, cuvânt ce îmi place să spun și să cred că l-am născocit pentru dânsul.

A absolvit liceul din Caracal, apoi Facultatea de Filozofie, secția Sociologie, din cadrul Universității din București, în perioada 1972 - 1976. Ulterior a urmat cursurile Școlii Academice de Studii Postuniversitare „Ștefan Negrescu”, din cadrul Universității „Politehnica” București și mai multe programe de perfecționare, specializare și postuniversitare, axate în special pe management general și managementul resurselor umane, activând peste 40 de ani în acest domeniu, în cadrul industriei metalurgice.

Deși nu are pretenția de a se considera scriitor, cartea de față și multe alte lucrări, texte literare, tablete, proză scurtă, pamflet, poezii, îi trădează un

talent scriitoricesc înnăscut, șlefuit ca urmare a instruirii și erudiției sale. Căutând în presa vremii sau în sertarul autorului, găsim, de asemenea, texte de specialitate publicate sau nu, majoritatea sub pseudonim, în care surprinde și reține pe retina memoriei momente esențiale din viața timpului său și a noastră, a românilor din partea de sud a țării.

Cartea a fost scrisă în memoria soției scriitorului, Elena și dedicată nepoatei sale Maria-Alexandra.

Această a doua ediție a cărții PANTA REI este una revizuită și adăugită față de prima apărută, la editura Hoffman, în anul 2014, care a fost un real succes, dovadă fiind faptul că autorul nu mai are niciun exemplar al acesteia, dar îl găsim în format .pdf pe internet.

Autorul începe cu un citat al filozofului antic Heraclit din Efes:

„Nici un om nu se poate scărda de două ori în același râu, deoarece în râu curge întotdeauna altă apă, și nici el nu mai e același om”.

Pornind de la această înțelepciune, pe care și-o aproprie, autorul ne dezvăluie istoria universului copilăriei și a „curgerii” personajelor sale prin această lume aflată într-o continuă căutare a izvorului ființei, pe care îl regălesc doar atunci când se întorc la Dumnezeu.

Știm sau aflăm de la autor că Heraclit a pus la baza preocupărilor sale filozofice de a înțelege lumea, conceptul „PANTA REI” – totul curge.

„Cât adevăr!” „În viața fiecăruia dintre noi totul curge și fiecare clipă devine, instantaneu, o amintire, iar singura noastră întoarcere este la Dumnezeu”, ne spune autorul.

Cartea este structurată în șase capitole, „Întâlnirea”, „Satul”, „Aproape de aerodroame”, „Sociolog de teren”, „Croaziera” și „Noaptea ciomegelor”. Ultimul capitol este dedicat relatării evenimentelor din decembrie 1989 așa cum au fost ele trăite și simțite de personaje.

Sociolog de profesie, cu o instruire bazată pe etică profesională și personală, pe sinceritate și precizie, autorul își pune amprenta ochiului său de observator și organizator critic specializat al orânduirii sociale în care a trăit, marcând astfel momente din istoria imediată a „curgerii” în această lume, așa cum a fost ea percepută și trăită de personajul principal, și cei care l-au înconjurat, familie, rude, prieteni sau nu, colegi sau alte personaje mai mult sau mai puțin importante, bine sau mai puțin bine intenționate, unele reale și cu identitatea schimbate, altele fictive de-a dreptul.

În carte urmărim itinerariul lui Tudor Nițu, care se întoarce la rădăcinile pământești într-o poveste

→ Continuare în pag. 35

GÂNDURI DUREROASE DIN EXIL

Nicholas DIMA

Unde ești tu Tepeș Doamne!

Zilele acestea am fost trist; foarte trist. Am citit pe internet că un polonez care a trăit mai mulți ani în țara noastră a făcut următoarea declarație: „Ca să-i îndrepti pe românii de azi ar trebui împușcați toți cei în vârstă de peste șapte ani și după 20 de ani ar trebui repetată operația...”

Sunt plecat din țară de peste 50 de ani și la întoarcere, prima oară în 1990 după 22 de ani de înstrăinare, nu mi-am mai găsit nici familia, nici prietenii, nici locul și nici neamul. Oamenii cu frică de Dumnezeu și cu sufletul curat au fost nimiciți ori marginalizați și dacă mai trăiesc ei se zbat între viață și moarte. Și dacă mor nu mor de bătrânețe. Sunt omorâți sufletește. Târâturile au ajuns în frunte și netrebnicii s-au văzut împărați. Și împreună ei se grăbesc și jefuiesc țară pentru că simt că nu mai au mult și li se apropie sorocul. În orice moment poate să revină stăpânul casei, Marele stăpân. Acum însă parvenitii se întrec în a-și etala spoiala în timp ce fac sluj în față noilor stăpâni, niște ciocoi pribegi aduși de vânt. Și cu cât se umflă mai mult în pene și se etalează pe dinafară, cu atât mai goi sunt noii epigoni pe dinăuntru. S-au gândit ei vreo clipă că nu vor viermui la nesfârșit pe acest pământ? Cu ce vor se vor prezenta aceste târături în fața marelui judecați?

SUPRAVIEȚUIRE

Strămoșii noștri au fugit din calea barbarilor și au supraviețuit, dar au rămas să trăiască pe fugă. Mulți dintre ei și-au aplecat capul și multă vreme au rămas cu capul aplecat în pământ.

Au venit slavii și s-au pretins prieteni cu noi. Cu timpul au devenit ortodocși ca și noi și am învățat de la ei să spunem bogdaproste. O spuneam pentru că ne dădeau de pomană din cece furaseră tot de

la noi.

Au venit turcii și ne-au cerut bir, și un timp am rămas biruiți. De la ei am învățat să dăm și să pretindem bacșiș.

Au urmat grecii fanarioți care ne salutau cu ticalos, adică ceva frumos; un fel de ce mai faci pe limba lor, dar purtrea lor era cu totul alta. Și ca să supraviețuiească, unii dintre noi s-au luat după fanarioti și s-au ticăloșit.

S-au ridicat eroi că Horia, Mihai și Tudor, dar nu le-a plăcut lichelele de sus. I-au tras mișelește pe roata, i-au înjunghiat lași pe la spate, i-au ucis. Au supraviețuit în fruntea țării tâlharii și fățarnicii.

Au venit comuniștii și le-au luat pământul țăranilor. Ca să supraviețuiească țăranii și-au trimis copiii să fure de pe propriile lor ogoare. Și unii din copii s-au deprins cu furtul. Cei colectivizați s-au prefăcut că muncesc și mulți au rămas prefăcuți. Intelectualii mai deștepti s-au orientat și au intrat în partid ca să-l schimbe pe dinăuntru și au rămas ei preschimbați pe dinafară. Dar, Doamne ferește, ei nu erau comuniști!

După 89 foștii comuniști s-au declarat revoluționari cu dreptul legitim de a jefui țara. Și am rămas jefuiți. Și tot ei ne conduc și ne jefuiesc și azi. Poporul a supraviețuit, dar supraviețuirea e doar un somn veșnic! Treziți-vă frați români!

Confesiune

În cursul multor ani de cercetare și autoanaliza am căutat răspunsuri la frământările mele, dar mult timp fără nici un rezultat. Am suferit sub comuniști în România, dar nu mi-am găsit liniștea sufletească nici în America. M-am ales cu alte vise răvășite, cu incertitudini și cu noi înfrângeri.

Un timp, nu am vrut să-mi accept destinul, să mă împac cu soarta și să accept voința marelui forțe divine care ne guvernează. Cum te poți împăca însă cu o forță pe care nu o înțelegi? Putem cunoaște oare această forță prin căutări raționale or o descoperim prin revelații? Am vrut să-l găsească pe Dumnezeu prin acumulare de cunoștințe și am ajuns chiar la concluzia că a dobândi cunoștințe nu e doar un drept, ci o datorie.

Cunoștințele sunt fără limite și stau la dispoziția tuturor celor care le caută. Acumularea lor nu îți aduce însă liniștea dorită, ba chiar îți adâncește frământările. De fapt, noi nu înțelegem nici măcar realitatea fizică pe care o percepem prin simțurile

noastre: Urechea te minte și ochiul te-nșeală. Cunoștințele trebuie filtrate prin credință pentru a ajunge la înțelegere, la înțelepciune, la pace sufletească. Și în căutările mele m-am oprit în fața unei mari dileme: Care e sensul vieții?

Desigur, la început, în prima tinerețe și în perioada de formare, căutările sunt lumești și sensul vieții îl găsești în bunuri materiale, în familie, în prietenii, și în natură din jurul nostru. Pe la mijlocul vieții, în perioada de afirmare, sensul vieții îl găsești în glia strămoșească, în țara în care te-ai născut și în care te-ai format, în cultura națională care te-a definit. Spre apusul vieții, sensul devine spiritual. Te cheamă divinitatea care te-a zămislit și care ți-a hărăzit un destin. Te atrage ca un magnet nemurirea care te primește în infinitatea ei. Acolo te poți pierde în neantul spiritual al tuturor celor care au ajuns în sferele cerești. Acolo devii tu însuși, cel adevărat și etern...

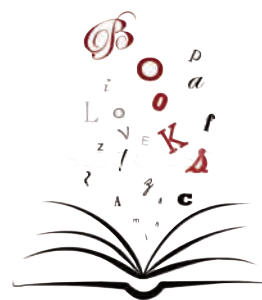
Se spune că viața de dincolo de materie, existența în spirit, energie și conștiință, seamănă în esența ei cu cea de aici. Și totuși, trăirea spirituală este infinit mai intensă și mai profundă decât cea de pe Terra.

Acolo, fiecare familie de spirite egal evaluate își are așezământul ei paradisiac. Înainte de a ajunge acolo, trebuie să rătăcim însă prin această junglă terestră, să depășim numeroase obstacole, să ne lepădăm de cele lumești, să lăsăm zgura pe pământ, să ne dobândim dreptul la înălțare...Și încă îmi amintesc fragmente din poeziile marelui poet și martir al închisorilor Radu Gyr:

Ești Doamne bun, eu pământean și rău/ În dragoste nu-ți seamăn, nici în milă/

Dar după răni, sunt chip din chipul Tău/ De păr dospit din cer, nu din argilă...

Atât de dulce știu să cad/ Și-atât de greu mă-înălț în sfere/ Că rădăcina mea în cer e/

→ Continuare din pag. 33

relatăta pe mai multe capitole, aparent fără legătură între ele. Protagonistul, pe întregul traseu către casa părintească, re trăiește fiecare moment ce se relevă memoriei sale cu dorința arzătoare de întoarcerea acasă, ușor tăgăduită de ideea că nu ar fi el un personaj așa de important încât să se prezinte la sărbătoarea fiilor satului la invitația oficialităților comunei natale.

Autorul dă fiecărui personaj un caracter bine conturat, cadrului natural și peisajelor o descriere de o așa claritate încât, cititorul are certitudinea de a fi fost împreună părtaș pașilor și acțiunilor personajelor sale.

Regăsim de asemenea, descrierea unor momente legate de istorie, migrație și arheologie, mai puțin știute, despre locurile natale și cele din împrejurimi, revitalizează unele cuvinte, expresii și obiceiuri uitate, ceea ce dă cărții o notă în plus, aceea de document istoric.

*„Trăgea nervos din țigare și se răstăea la ailalți:
- Ați auzit bă voi, dă Oarba dă Murăș ? Bă, crescuse
Murășul d-atâta sânge.*

*Se uita certăreț la ei și nimeni nu-i răspundea.
Ridicau țoiurile, ciocneau pe mutește, vărsau un pic,
după obicei, și le goleau în dușmănie.*

- Bă, ne măcinău friții dă sus, dă pă deal, când a

*fost să forțăm Murășul. Secerau mitralierele ca
secerătoarea grâul. Dar nu le-a mers cu noi, mama
lor de spălăciți .... Măcar noi am ajuns acasă, dar uite
câți nu s-au mai întors și cine știe pe unde le odihnesc
oasele. Și nici nu am pățit-o ca ăia care s-au întors în
sat după ce au stat câte șapte, opt ani pe la ruși, în
lagărele din Siberia, ca Mărinuș, cumnată - meu.
Aoleu, ce mai povestește și ăsta, ți-se face păru'
măciucă. Că e alde Ivan sau alde Friț, tot ai dracului
sânt.*

*Spre seară dau pe la cooperativă. Și vorbeau,
vorbeau, dar despre ce nu vorbeau. Vreme, pământ,
sămânță, perceptor, cote, fonciere, vite, ruși,
americani, colhoz, colectiv, „geaceuri”...”.*

Personal, am savurat cartea cu aviditatea aceluia drumeț care își amintește calea demult uitată, aceasta cu atât mai mult cu cât, unele din personajele cărții sale îmi sunt bine cunoscute: bunicul Irinei, prietena mea din copilărie și unchiul autorului care povestea îngrozindu-i pe toți despre „grozăviile” războiului, care, din păcate, ne pândește și în secolul al XXI-lea.

În tot al său, cartea PANTA REI este un șuvoi de amintiri și clipe ce curge continuu în veșnicia oceanului memoriei colective a românilor, pe care aș reciti-o cu aceeași plăcere de fiecare dată.

LIMBA NOASTRĂ CEA STRĂBUNĂ

Constantin MOȘINCAT

Mircea Dorin Istrate – președintele Ligii Scriitorilor – Filiala Mureș, colaborator al Revistei „Cetatea Cavalerilor”, premiat cu Placheta Eminescu, la Gala din 15 ianuarie 2024, și-a făcut bunul obicei de a ne răsfăța cu frumoasele și răscolitoare sale „POEZII PENTRU SÂMBĂȚA SEARA”. Mulțumim și răsplătim efortul creatorului prin postarea pe platforma online a „Bibliotecii Bravului Cavaler” pentru ca aceia care iubesc poezia și ȚARA, căreia îi sunt destinate, să le poată citi și medita la profunzimea mesajului patriotic al acestora. Într-o astfel de fericită împrejurare am primit „Limba noastră cea bătrână”, cu dedicația deosebită a autorului volumului lansat de poet la Târgu Mureș. De cum deschizi voluminoasa carte (cu 100 de poeme, 208p) te oprește aprecierea din prefață semnată cu dărnicie pe 8 pagini de Cezarina Adamescu: „*una din dimensiunile majore ale patriotismului a fost și este din totdeauna, cinstirea limbii române*”, iar autorul etichetat „Voievodul poeziei ardeleni”, unul care nu și-a uitat graiul în care a fost alintat și „legănat cu acoperământul cald al limbii materne”, pe pământul mureșan. Pentru el limba este asemenea „sfintelor moaște în Biserica vorbirii românești”. De altfel această legătură de nedesfăcut a poetului cu limba cea bătrână este argumentul poetic: „limba este Focul cel mereu veghetor de conștiință a acestui neam, este Înfloratul cânt al neamului, Zidul ei de rezistență, Identitatea sa”. Și pe fuștii devenirii istoriei neamului, „aici de la ființarea lumii” poetul ne poartă pe valurile vieții, cu origini, nume, renume, rugi și omagii, sentimente pentru recuștigarea Demnității naționale. Limba cea bătrână conservă istoria, al cărei izvor limpede de libertate îl exprimă ca o continuă speranță ce este. În bătrâna limbă română simțim „DORUL cel arzător de Dor” în rotunjimea hotarelor De la Nistru pân la Tisa, între care se murmură încă Doina!

Despre Mircea Dorin Istrate am aflat și alte detalii de la unul dintre cei care i-au „din laudație rostit” la telefon și la Biblioteca Județeană Târgu Mureș, Ioan Berța – președintele Asociației Culturale „Avram Iancu” – Filiala Mureș. Printre frânturi de idei despre poezia militant patriotică, cadențată în ranița lui de ostaș, și a proiectului celor 15 volume publicate, sau în pregătire ale poetului, discuția agreabilă a fost îndreptată și spre Eroul

Ardealului, venerat de interlocutor, Avram Iancu, în special. Așa am aflat mai multe despre munca întinsă dar cu pasiunea dedusă de confratele „Voievod al poezie ardeleni”. Mi se confirma astfel ceea ce reieșea din textul și mesajul poeziilor lui Istrate, cuprinse în volumul: „Eminescu, file rupte din Revista Cetatea Cavalerilor” ceea ce poetul considera: „Smerită cinstire Eminescului cel nemurit” și cinstirea sa pe „suitoarea cărare a mersului nostru în istorie” asemenea Eminescului „crucifixul poeziei românești”.

Liliana Moldovan surprinde în Cuvântul înainte al volumului, chipurile limbii române în versurile lui Mircea Dorin Istrate, în „oaza de romantism și bucuria creației, consacrată elogierii limbii naționale și a celor care o vorbesc”, căci multe expresii sunt împrumutate de poet din graiul popular. Astfel frumoasele cuvinte dau sonoritate, melodie și strălucire arhaicelor expresii de laudă aduse eroilor populari sau legendari. Strălucesc „icoanele lirice închinat lui Eminescu, cu respect față debiserică, credința strămoșească, care generează o morală sănătoasă menită să întărească încrederea între români. Omagiul adus limbii române cea bătrână este o reflectare a nostalgiei unui „MARTOR al vremilor trecute” spre reamintire „a celor uitate ori pierdute”. În jocul metaforelor Mircea Dorin Istrate încearcă să reaprindă flacăra respectului pentru limba și cultura română. Ca un bătrân sftenic el aduce porunca din străbuni: „*IUBIȚI, OCROȚIȚI ȘI APĂRAȚI mereu și mereu, chiar cu prețul vieții voastre dacă este nevoie, LIMBA ROMÂNEASCĂ, și mai ales SALVAȚI-O oriunde și oricând puteți face acest lucru, ca pe o NEPREȚUITĂ AVERE*” (p.15)

Dar cel mai edificator exemplu rămâne textul autorului din „Poeziile de sâmbătă seara” (03.02 2024) a proiectului său Drag de neam și țară, cu: ȚINEREA DE MINTE în care Mircea Dorin Istrate zice: „*Suntem un popor străvechi, înșfînțit aici, în huma începutului de lume, unde ne-am împuit mereu în scurgerea timpului. Pentru a dăinui în bună înțelegere, din trăiri și poticneli, din greșelile făcute și iertările cerute ne-am făcut legi, datini, obiceiuri, pe care să le respectăm mereu fără crâcnire și apoi să le transmitem urmașilor ca sfântă și neprețuită comoară lăsată din moși-strămoși, veac după vec, pentru a dăinui aici în frățietate, în cinste, în demnitate și în onoare.*

Ne-am încrezut în cuvântul dat, în promisiunile făcute, pentru că ele erau atunci, în vremea veche, mereu și mereu respectate și ținute cu sfințenie, fiind de-asupra a tot și a toate câte erau în lumesc. Așa s-a clădit lumea de-nceput a strămoșilor mei, așa s-a întărit, așa s-a lărgit ea atunci în lungul și-n latul pământului și așa am crezut că va fi mereu. Dar la fel ca în biblicul Rai adamic, păcatul l-a îmbiat cândva, pe cineva, să nu mai respecte vechile rânduieli, să mintă, să înșele, să promită fără acoperire și, din acea clipă, s-a năruit lumea.

Poporul acesta a fost mereu mult prea blând, încrezător în cuvântul dat, în învățăturile și pildele Iertătorului nostru Issus, în jertfelnicia Lui pentru ștergerea păcatelor lumii, prea sfielnic, prea îngăduitor și iertător cu alții, prea bun la suflet, pricini din care a suferit atâtea în mersul veacurilor. A știut că în unire stă puterea, forța și tăria neamului său și tocmai de aceea ori de câte ori s-a adunat în granițele limbii sale a crezut că va fi pentru veșnicie. S-a înșelat însă amar, ca și atunci când a crezut că, aducând domni străini va fi mai bine condus, când a încheiat tratate mincinoase cu mai marii lumii, când s-a aliat cu aceștia, când a crezut în ruga de iertare a învinșilor, când s-a pus încrezător și cu bunăștiință sub ocrotirea unora, când a vrut să fie și el alături de mai marii lumii plătind prea scump această clipă înșelătoare de mărire, când alții l-au tot îndemnat să-și schimbe orânduirea pentru o alta iluzorie care-l va duce mai apoi la pieire, când a vrut să fie și el liber cugetător, lepădându-se de credința lui străbună, și multe altele care l-au dezunit, l-au înstrăinat de neam și glie, l-au sărăcit de bogățiile sale, l-au ținut la coada lumii și, în final, l-au nevoit cum n-a mai fost el vre-odată.

Acesta este blestemul pe capul omului cel încă mai bun la suflet decât alții di-mprejurul său, dar trăitor și el în această lume atât de înrăită, plină de păcate, învățată cu minciuna, cu hoția, cu înșelătoria, cu promisiunile deșarte, fără frica de Dumnezeu, doritoare de prea multă libertate, depărtată încetul cu încetul de rădăcinile sale, de neam, de propria istorie, de credința străbună. Și ce-i mai rău e că greșim mereu și mereu și nu ne învățăm minte ca să nu mai repetăm la nesfârșit greșelile făcute.

Vin vremuri grele și noi care încă mai avem câte ceva din cele trebuincioase pentru viață, în loc să trecem cu bine prin aceste vremi, ne-om nevoii mai mult ca niciodată, tocmai pentru că nu am învățat încă de atâta amar de timp că doar „unirea-n cuget și-n simțiri” dă adevărata putere unui neam, că doar încrederea în noi, în vrerea și dorințele noastre a fi înfăptuite, în credința străbună, în curajul, demnitatea și neplecarea capului în fața altora, ne înalță cu adevărat în fala lumii.

Mai e mult până atunci, mai e încă mare nevoie să revenim la matca străbună, la mereu aducerea aminte a jertfitorilor noștri cei prea depărtați acum de sufletul nostru, un Zalmoxes, un Decebal, un Burebista, Descălecătorii, Basarabii, Mușatinii, domnii noștrii cei de început, de un Mircea, un Ștefan cel Mare, un Mihai, un Avramuț, un Cuza și atâtea alții care-și dorm veșnicia aici în huma străbună, pentru că ei sunt acum, și-n veci de veci, bornele noastre presărate pe drumul viețuirii, troițele cele veghetoare de conștiință, izvoarele dădătoare de curaj și jertfelnicie în clipele de mare cumpănă.

Țineți dară minte ce ne-au tot spus baciai noștri cei înțelepți: cum că noi suntem scoborători dintr-un neam

mare, puternic, neaplecat nimănui și plăcut cerescului, așezat aici de la-nceputul lumii, că ni-i s-a dat să viețuim și să păstrăm mereu curată preafrumoasa grădină a Maicii Domnului, pentru a merita a fi, la sfârșitul veacurilor care vor să vină, sămânța de-nceput a lumii celei noi. Gândiți-vă mereu la asta și puneți în ruga voastră de iertare îndreptată spre ceresc, lăcrimata boabă a sufletului vostru cel smerelnic, ce se vrea mai bun și mai înțelept, spre a putea schimba lumea de azi și spre a spera că va primi la sfârșitul vieții pământeste, mântuirea pentru tot și toate câte le-au făcut în trăirea cea lumească”.

„Icoane pe altarul țării”

ȚI-E GREU MĂICUȚĂ ȚARĂ

Ți -e greu Măicuță Țară în aste crunte vremi,
Când toți te fură-n voie, iar tu de-acum te temi
Că furii mari te-or rupe în câte părți îmi vor
Și-n alte hărți te-or pune în vecii-vecilor.

Ți-e greu Măicuță Țară de-atâtea osteneli,
Din zilnicita-ți muncă la mulți le dai pomeni
Numai să fie bine și liniște și pace,
Că azi ce-mi ești nimica, n-ai altceva a face.

Ți-e greu Măicuță Țară, tu veșnic lăcrimată
Și mult prea jertfitoare, din vremea depărtată
Tot dat-ai vamă vieții pe fiii tăi cei buni,
Ce-ți însfințesc țărâna sub cruci fără cununi.
Ți-e greu Măicuță Țară, deși îmi ești bogată,
Ai sărăcit de-acuma, că roada ți-e luată
De ceia mari ai lumii ce-n hora lor te joc,
Cum vrerea lor le este, mereu în nenoroc.

*

Acum, de-o vreme-ncoace ești tristă și-abătuță,
Iar viața ta sârmană, aproape că e frântă,
Când vezi cum se-nrăiră de-o vreme și-ai tăi fii,
Ce nu au drag de tine, de parc-ar fi străini.

De-aceea-ți este teamă, că vremea de-altădată
În carea-i fost în fală, de mulți îngloriată,
N-apoi n-o să mai mai vină, că n-are astăzi cine
De tine milă-i fie, să vrea să-ți facă-un bine.

Așa că-ți cheamă dară din vremile trecute
Naintemergătorii, acei cu stele-n frunte,
Ce-n vremea ta cea bună te-au ridicat în slavă,
Să știe toți că fost-ai cândva, o Mamă Bravă.

Și-n inimă la tineri trezește-le mândria,
Că încă nu-i pierită-n pustie România,
Pe toți mi-i ține-aproate și-ostașii tăi să-ți fie,
Când dâșilor li-i cere, minuni de vitejie.

SĂRUTA-ȚI-OI DREAPTA, MAICĂ ROMÂNIE

Săruta-ți-oi dreapta, maică Românie,
Eu, mărunțul care, tu mă ocrotești,
Tu cât poți te strădui, viața să ne fie
Bună, împlinită, sub iertări cerești.

Săruta-ți-oi dreapta, bună Românie
Că ne ții pe toții în culcuș lumesc,
Chiar dacă pe-aicea încă-i sărăcie
Locul are-n dânsul, har dumnezeiesc.

Săruta-ți-oi dreapta, bună Românie
Că-n cuiar de suflet, încă românesc,
Tu în gând ne pus-ai zbor de ciocârlie
Iar în cele ape, stele din ceresc.

Săruta-ți-oi dreapta, maică Românie
Că pe sfânta-ți glie, câți îmi viețuiesc,
Din cea străvechime suntem veșnicie
Chiar de vremuri încă, ne mai vămuiesc.

*

Lăcrimată mamă, bună Românie,
Iartă-i pe aceea care-ți mai greșesc,
Mulți ți-s scut și spadă, fală, vitejie,
Și cu drag în suflet, ei mi te iubesc.

**

Dragă, bună maică, dulce Românie,
Știu, că de o vreme mulți te umilesc,
Dar veni-vor timpuri, când ți-o fi să-ți fie
Numele renume, în acest lumesc.

POEME

Daniel JUVERDEANU

Cutia de brad

Rătăcind printre oameni și gânduri
am ajuns
într-un loc ce-mi părea cunoscut,
chiar dacă decorul actual îl vedeam
pentru întâia dată
sentimentul că mai trecusem pe aici
persista

un loc nici larg, nici foarte mic, cu tufe
și arbuști
captivi în iarba deasă, țesută ca o
foaie de papirus,
lințoliu tivit pe îndelete, cu volbura și
garofița,
bănuți colorați, din flori albe și roșii și
roz

sub mantia ierboasă, îngălbenită de
răsuflarea toamnei,
am zărit, pentru-o clipă, așezate pe un
pat grunjos,
adunate parcă la taifas, trei lespezi
reci de piatră cenușie,
martori tăcuți, cândva monoliți falnici,
veniți din alte vremuri

mă aflam în gradină cu visuri închise
în temniți de piatră

sub una dintre lespezi așezasem, de
mult,
o cutiuță veche, din brad cioplit cu
barda, pe care,
de câte ori ajungeam în grădină, o
deschideam de îndată
dornic să aflu vești de la prieteni sau
găze,

așternute pe un răvaș fermecat, literele
invizibile
căpătau contururi de foc sub
mângâierea palmelor calde
iar veștile pe care le aflam mă
înseninau sau mă întristau,
dar totdeauna mă bucuram de
primirea mesajelor
acum cutia dispăruse... ori poate
rătăcisem eu locul

Iertare!

de câtăva vreme, mă-ncearcă,
din ce în ce mai des,
dorința de a cere iertare
De ce ?!
nu prea știu și totuși
mă rog să-mi fie iertate
vorbele, gândurile și faptele rele,
făcute și nefăcute...
o explicație ar putea fi
că am început să am conștiință,
să mă rușinez,
asta ar putea fi un semn bun
sau doar un reper, depinde de răgaz
Cui cer iertare ?!

celor pe care i-am necăjit și nu
meritau
dar și celor pe care i-am necăjit și
meritau
părinților și oamenilor dragi
care m-au însoțit la drum,
pământului, vântului, soarelui
gazelor și florilor (nu celor din
plastic!),
lui Dumnezeu a toate cuprinzător:
Iertare !

Piatra suflet

o pietricică cât un degetar,
lustruită oglinda, de valurile mării,
a poposit, pentru-o vreme, într-o mică
lagună

desprins dintr-o lespede neagră,
rătăcit cândva în neant, acum
cuibărit-n nisip
talismanul cu luciri de onix
aștepta sub soare o nouă chemare- n.
adâncuri

modelând ne'ncetat fâșia de plaja
apa căra spre larg, nisipul adus la
lumină

un val răzleț, apărut dintr-o dată,
a săpat mai adânc sub culcușul rugos
și a purtat înapoi, spre adâncuri
micuța amuletă de taină
ce părea că pășește desculță,
cu pași cumpăniți spre străfunduri

Histologia poeziei

IOAN GÂF-DEAC

Celelalte simțuri ale zărilor provin din celestele experiențe ajutătoare ale mărilor pline de mișcări interioare, cele care convin să ucidă ferestrele deschise.

Există mai multe păduri într-o pădure,
mai multe drumuri într-un mers.

Interior lăuntru în exterior sumbru se duce-n
trăire.

Bondarul cel trist ne reprezintă, surghiunind
aparența.

Înaripați eroi sfârtecă visurile din pânza cerului,
căzuți în **inimi de lucruri.**

Văd apariții, aparențe prevăd.

Vizibilă detașare multiplic,
închid soliditatea luminii în cea mai pură materie,
ajung în colectivul sinelui și anonim integrez
ceea ce se știe.

Nici fanteziile nu-s vii, - provoacă accidente fericite
între ferigile antice.

Primul cuvânt întoarce urmarea.

Nehotărâtă este descrierea fericirii despre
oameni,

restrânsă-i pierderea în vidul deja înflorit.

Multiplicarea rimei înseamnă sfârșire,

cu toate că **tot ceea ce este fixat în sculptură
este mort.**

Nu există ierburi din gheață pentru conturul
marelui Poem,

din ce în ce mai nevăzute-s visurile visate.

Sens larg disciplinează voința, înalt așezământ de
cocor este stivit în lărgimea cerului.

Interioară magie în febrile păduri de arțari
interiori

ori în obiecte trece semeață-n smerenie secretă.

Profesiune plăpândă, - cea de poet înțeles cu

sânziene, înseamnă trecând semeț în viața
materiei.

Îmbinările răsună, **posibile neliniști se nasc din
degradări.**

Trecea orbirea prin certitudinea nevăzului,
creștea

menirea prin neintinderea crezului, venind râdea
exteriorul prin lunile trecute în aure de albi cocori
sculptați.

Chiar false lucruri se reazează între aurore
plăpânde,

spectacole superbe de făurari medievali închid
familii de flori în identitatea certitudinii

când orice poet pe marea materie a spiritului se
bazează.

Nimic nu-i întemeiat, stabilă este falsitatea,
deschise plecările, închise-s venirile în
azimuturi de aur plăpând.

Chiar eul binefăcător urmează native înclinații,
poduri pe care trec îngerii depozitează ierbare,
forțe

ascunse ridică vieți paralele în neobișnuite obârșii.

Liberul timp în sine-i ermetic, sinceritatea

sincronizării-i orice bătaie de inimă într-o oază de
viu muzeu.

Sunt puse concordanțe pe constrângeri, dispuse
ordonanțe pe restrângeri, dezgustătoarea
domnie-i

în concepția spațiului viu.

Nu-i obligație de zicere a tuturor cuvintelor,

nu-i aninare veșnică a cerului în univers.

Conformă mărime are iubirea, diformă menire
desferecă uimirea, când nu se observă tăieri în

carnea materiei, iar divizările-s invizibile când se
nasc obiecte.

Ce nu-i previzibil nu se pune în statuie; ea însăși
își

dă socoteală prin toată materia depusă pe forme
pentru ura din regnuri.

Febilitate abstractă se cuibărește în numere.

Demistificarea-i realitate sângeradă,

descompunere de plante

când histologia neînțelegerii domină speranța

în contururi de frunze.

5 iunie 2017

Din vol. „Spre altă dimensiune. Direcția timpului.”,
2024

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Sunt oameni care posedă câte două suflete, dumneziescul și diabolicul. Aceștia sunt artiștii”-

Herman Hesse